

The background of the cover is a teal color with a blurred image of a flower, possibly a tulip, in shades of orange and brown. The text is overlaid on this background.

Literárna

jar

Ondreja Čiliaka

ANTOLÓGIA VÍTAZNÝCH PRÁC 2026

Literárna

jár

Ondreja Čiliaka

ANTOLÓGIA VÍTAZNÝCH PRÁC 2026

Literárna jar Ondreja Čiliaka 2026. Antológia víťazných prác

Copyright © Kolektív autorov, 2026.

Všetky práva vyhradené.

Editor: Marek Mittaš

Titulka a grafická úprava: Kristína Belovičová

Foto na titulke: Veyla creative market

Tlač: Patria I., spol. s r.o.

Neprešlo jazykovou úpravou.

ISBN 978-80-85144-45-1

Vydala Hornonitrianska knižnica v Prievidzi

2026

Z verejných zdrojov podporil

U. fond
na podporu
umenia

Prievidza

REALIZOVANÉ S FINANČNOU PODPOROU MESTA PRIEVIDZA.

UMIESTNENIE

Próza

SENIORI

1. Marián Nomilner
2. Bohumil Barkóci
3. Anna Trgiňová

DOSPELÍ

1. Nina Kadáková
2. Natália Korineková
3. Zuzana Ďurčanská

ŠTUDENTI DO 18 ROKOV

1. Tamara Gardianová
2. Tereza Gardianová
3. Kristína Tenkelová

ŽIACI DO 12 ROKOV

1. Martin Mjartan
2. Mateo Osvald
3. Samuel Kozák

Poézia

SENIORI

1. Kvetoslava Hrašková
2. Miroslav Ábel
3. Anna Glabová

DOSPELÍ

1. Natália Korineková
2. Jana Imrichová
3. Miriam Dobrotová

ŠTUDENTI DO 18 ROKOV

1. Lenka Starinská
2. Renáta Šillerová
3. Stefanie May Žilinčíková

ŽIACI DO 12 ROKOV

1. Alexandra Pažinová
2. Tamara Bondrová
3. Ráchel Polakovičová

OBSAH

UMIESTNENIE		4
OBSAH		6
Seniori	POÉZIA	8
	Bá...snenie...	9
	Prekvapila si ma	11
	Arbor Vitae	12
	PRÓZA	14
	Modrí poslovia ticha	15
	Doba rozchodov	24
	Cesta Kataríny.	27
Dospelí	POÉZIA	36
	Ravel vo veršoch	37
	xxx	40
	Mahagón	41
	PRÓZA	44
	Boží trest, nie spravodlivosť	45
	Kosti, retrofuturizmus, Einstein-Rosenove	
	mosty a prijatie entropie	52
	V mene viery	60

Študenti	POÉZIA	66
	Gymnaziálne výlevvy (z kadičiek)	67
	Dolu	69
	Motýľ	70
	PRÓZA	72
	Rezignácia	73
	Okovy strachu	76
	Akvárium	86
Žiaci	POÉZIA	92
	február	93
	Strach	94
	Maľovaná zima	95
	PRÓZA	96
	O pohádaných planétach	97
	Veselá opička	99
	Deti a ich dinosaurí svet	101

Seniori
polizia
nad 60 rokov

Kvetoslava Hrašková, 72 rokov, Handlová

BÁ...SNENIE...

(Závoj snov, Nočná pieseň, Vidiny, Omyly)

Môj tajomný závoj snov,
stají ma aj pred tebou.

Pod ním nikým nepoznaná,
zatajím Sa s Tebou sama...

Ak to nechtiac po-odhalíš,
vôbec nič tým nepokazíš...

Svoj tajomný závoj snov,
nechcem tajiť pred Tebou...

Zavej nočnú pieseň vánok,
a privej mi sladký spánok.

Nech som tejto noci,
celkom v jeho moci.
Chcem snívať svoj sen,
kým nesvitne deň...

Zvedavý si ktorý?
To sa Nehovorí!

Neďaleko zámku, pri jazierku snivom,
sníva nočná víla sen o svojom milom...
V zrkadle jazierka – také sú vidiny,
Zrkadlí sa rytier, len jeden – jediný...

Keď na lôžku usína, spomína a spomína...
Kedysi nad ránom sníval sa jej sen,
Túlala(i) sa s rytierom, kým nesvitol deň.

Kedysi som nocou – dňom,
snívala svoj sen o milom...
Z dávneho sna – ó milý!
Zostali len omyly.

Snívala som - o milom,
dňom i nocou – omylom.

Miroslav Ábel, 69 rokov, Prievidza

PREKVAPILA SI MA

(dcére)

Dnes
už nepoznám ťa naspamäť,
iba hádam.
Si tu.
Iná.
Nová.

Nanešťastie čas už kričí
ako kapor vo vianočnej vani.
Stmieva sa mi.

Netuším, či ešte
spolu
o pár rokov premôžeme uviazané verše,
odklajeme z duše pierka,
vymažeme z chrbta machule.

Neviem.
Ale zato,
milujem ťa.
Ako koňa.

Anna Glabová, 65 rokov, Ráztočno

ARBOR VITAE

Prenášam kus svojho života
v symbióze duševna
a s citom vrúcnosti bez zachvenia.
Tichým vnemom naporúdzi
skladám strom života
vnímam obraz minulosti i súčasnosť.
a v nej štekľivá nahota
tak si kráča do budúcnosti
vzdialenej a tak blízkej.

Cez obraz nehy láskou plný
cez búrlivé i pokojné v duši vlny
maľujem tri tváričky
najkrajšími farbičkami
pretkanými trblietkami.
Zrodený kvet - Soničky, Jurinka a Aničky

Veľkú lásku vám dám
oddám sa s vami hravým hráčom,
túžim tešiť sa s vami z maličkostí,
čakať na echo budúcnosti.

Strom života sa pomaly plní
konáre sú listím ožité.

Obrazy patriace tomu a tomu
vniknú do vnútra môjho života stromu.

Arbor vitae...
Tri detské tváričky sú už v ňom vryté.

Sonička, Jurinko, Anička
moje vnúčatka

Seniori
proza
nad 60 rokov

Marián Nomilner, 73 rokov, Trnava

MODRÍ POSLOVIA TICHÁ

Rok 2067. Zem sa už nenachádzala na okraji priepasti; ona do nej padala voľným pádom. Desaťročia trvajúce ideologické trenice medzi Alianciou a Federáciou skondenzovali do dusivého oparu, ktorý visel nad planétou ako toxický smog. Doktorka Anya Sharma, veteránka mnohých diplomatických bitiek, cítila ten tlak ako ostré črepiny, ktoré sa jej v myslí zabodávali hlboko pod kožu.

Z 38. poschodia budovy OSN v New Yorku sledovala mesto, ktoré sa už nepripravovalo na život, ale na rituálnu samovraždu. Displeje na stenách zlovestne informovali o náhlých presunoch ponoriek, o aktivovaní raketových základní, o tichom umieraní infraštruktúry pod údermi algoritmov a používali slovník, ktorý už nebol nástrojom komunikácie, ale rozsudkom smrti.

Pred 48 hodinami svet zaznamenal posledné odpočítavanie. Satelitná sieť Federácie zachytila masívny presun balistických rakiet na východe. Aliancia to nazvala rutinou; Federácia to videla ako zdvihnutú sekeru. Hra na mačku a myš s jadrovým ohňom sa skončila. Myš zahnela mačku do kúta a obe sa teraz chystali zhorieť v tom istom plameni.

Anya si oprela hlavu do dlaní, privrela oči a snažila sa potlačiť únavu, ktorá sa jej vryla až do morku kostí. Mimoriadne zasadnutie Rady bezpečnosti pred malou chvíľou pripomínalo vivisekciu – pitvu ešte živého pacienta. Diplomatiecké frázy sa rozpadli na prach, zostala len surová, živočíšna nenávisť.

„Doktorka Sharma, Washington aj Moskva sú na linke,“ ozval sa hlas asistentky, trasúci sa ako napnutá struna. „Chcú hovoriť. Obaja.“

Anya aktivovala prenos. Na obrazovke sa zhmotnili tváre – dve strany tej istej tragédie. Prezidentka Federácie, ktorej tvár pripomínala vyschnuté koryto rieky, a generálny tajomník Aliancie s očami chladnými ako sibírsky ľadovec.

„Už niet kam ustúpiť, doktorka,“ precedila prezidentka. „Naše radary vidia ich úmysel. Ak odpálime rakety teraz, možno zachránime aspoň zlomok našich ľudí. Čas diplomacie vypršal spolu s posledným nádychom.“

„My neustúpime pred vydieraním,“ kontroval tajomník. Jeho hlas bol mechanický, zbavený ľudskosti. „Sme v stave deväťminútového odpočítavania. Ak Federácia nestiahne svoje sily, obloha sa premení na ohnivé peklo.“

„Prosím...“ hlesla Anya, „dajte nám ešte päť minút na preverenie dát. Jediná chyba v systéme môže zapríčiniť úplnú katastrofu – koniec našich dejín!“

„Desať minút, doktorka,“ prerušila ju prezidentka s mrazivou konečnosťou. „Potom sa svet zmení na popol.“

Spojenie sa prerušilo. V miestnosti zostalo ticho. Také husté, že sa dalo krájať. Anya klesla na stoličku a po líkach jej začali stekať slzy. Sledovala hodiny. Už iba niekoľko minút do konca...

Vtom sa niečo zmenilo. Všetky obrazovky v miestnosti – od strategických máp až po osobné terminály – na okamih zbeleli. Potom sa namiesto chaosu dát objavila čistá, hlboká čerň vesmíru. V jej strede žiarila Zem. Nebol to však obraz zo satelitu. Planétu obopínala sieť jemných, pulzujúcich modrých línií, ktoré pripomínali neurónovú sieť božského mozgu. Z každého mesta, z každej vojnovej základne stúpala k nebu tenký modrý lúč.

Anya prestala dýchať. Po celom svete, v každom smartfóne, na každom billboarde, televíznej obrazovke alebo displeji počítača, sa zjavil tento obraz. Potom sa ozval Tón. Hlboký, harmonický zvuk, ktorý neprechádzal ušami, ale rezonoval priamo v bunkách každého človeka.

„My, Astriani, sme dlho bdeli nad vašim tichom,“ prehovoril hlas. Znel ako šum lístia a zároveň ako hukot hviezd. V Anyinej mysli rezonoval v sladkej bengáľčine jej detstva a vzápätí v precíznej angličtine jej štúdií.

„Sledovali sme váš tanec na hrane. Videli sme vašu krásu, ale aj vašu slepotu, ktorá vás núti páliť vlastný domov, aby ste dokázali svoju pravdu.“

Anya stála ako skamenená. Celá planéta v tom momente zadržala dych.

„Dnes sme sa rozhodli stať sa vašim svedomím,“ pokračoval hlas s autoritou, pred ktorou sa nevedomky sklonili prezidenti aj králi.

„Všetky nástroje vášho hnevu – vaše rakety, vaše štiepne jadrá, vaše stroje na masovú smrť – boli uspané. Ich oheň vyhasol. Tento stav potrvá dovtedy, kým nepochopíte, že ste len okamihom v nekonečnom oceáne života.“

Modré vlny na obrazovkách sa zjavili na všetkých kontinentoch. V raketových silách hlboko pod zemou technici s hrôzou a úžasom sledovali, ako sa ich displeje menia na modré polia. Kľúče k odpáleniu sa zmenili na nefunkčné kusy kovu. Jadrová smrť bola v sekunde zneškodnená.

Keď modré lúče zmizli a obrazovky sa vrátili k bežnému vysielaniu, svet bol iný. Anya videla na displejoch tváre hlásateľov, ktorých oči sa leskli od slz. Už nečítali správy o útokoch; s dojatím sa snažili opísať zázrak, ktorý sa udial.

Dvere kancelárie sa rozleteli a vbehol asistent David. „Doktorka! Pentagon... Kremľ... Peking... Všetko je offline! Ich arzenál je mŕtvy! Vedci hovoria o molekulárnej zmene v iniciátoroch... Nevedia to opraviť!“

Anya si sadla a prvýkrát po rokoch pocítila, ako jej z hrude spadol veľký, ťaživý balvan. „Oni to neopravia, David,“ zašepkala. Pozrela von oknom na New York, kde ľudia vychádzali z budov a so zaklonenými hlavami hľadali na oblohe poslov ticha. „Toto nie je zlyhanie techniky. Toto je milosrdný skutok.“

Astriani sa viac neozvali. Nezanedali manuál na prežitie, ani neodovzdali nové technológie. Len „vypli“ možnosť sebazničenia a nechali ľudstvo stáť v tichu pred zrkadlom.

Pre Anyu Sharmu a pre zvyšok civilizácie sa rok 2067 stal Rokom nula. Dynamika moci sa rozplynula, pretože moc už nemala čím zabíjať.

Zrazu nezáležalo na tom, kto má viac tankov alebo rakiet, ale na tom, kto dokáže prvý podať ruku.

Pod hviezdnu oblohu, pod ktorou kdesi v tme bdeli Modrí poslovia, sa ľudstvo začalo učiť svoju najťažšiu úlohu: Ako žiť bez nepriateľa.

Prešli dva roky. Svet sa zmietať v horúčke, akú dejiny nepamätali. Burzy sa zrútili a opäť povstali, náboženstvá prepisovali svoje kánony a generáli bez vojsk sa stali tragikomickými figúrkami v televíznych diskusiách. Ale Astriani mlčali. Až do dnešného rána.

Anya Sharma nesedela vo svojej kancelárii v New Yorku. Sedela v zadnej časti vojenského transportéra, ktorý nadsakoval na rozbitej ceste v demilitarizovanej zóne medzi znepriatelenými blokmi. Prach sa lepil na všetko.

„Prečo práve tu, doktorka?“ spýtal sa generál v maskáčoch bez výložiek. Už nebol generálom armády, ale členom Dozornej rady pre globálnu stabilitu.

„Pretože toto miesto bolo jazvou na tvári Zeme,“ odvetila Anya a sledovala cez okno nekonečné ploty z ostnatého drôtu, ktoré teraz nikto nestrážil. „Ak sa majú ukázať, urobia to tam, kde sme boli najviac rozdelení.“

Zastavili v bode nula. Na oblohe nebolo nič – žiadne lietajúce taniere, žiadne materské lode. Len čistá modrá obloha. A predsa tam niečo bolo. Vo vzduchu vibrovala rovnaká harmónia ako v ten deň, keď utíchli zbrane.

Uprostred nikoho, na vyprahutej zemi medzi dvoma opustenými bunkrami, sa začal vlniť vzduch. Nebol to dym ani hmla. Bol to lom svetla.

Z prázdnoty vystúpili traja. Nekráčali, skôr plynuli. Neboli to bytosti z kovu ani slizu. Ich telá pripomínali sochy vytesané z polárnej žiary – polopriehľadné, meniace farbu od hlbkej kobaltovej až po striebornú. Nemali tváre v ľudskom zmysle, len oblasti, kde svetlo pulzovalo intenzívnejšie, reagujúc na okolie.

Anya vystúpila z vozidla. Nohy sa jej triasli, ale v ich prítomnosti necítila strach. Cítila niečo oveľa znepokojujúcejšie: ich absolútnu pravdu.

Keď k nim podišla na desať metrov, jeden z nich sa pohol vpred. Hlas sa neozval v éteri, ale priamo v jej vedomí: „Vieme, že ste prišli hľadať kľúče k svojim zbraniam, ale tie už neexistujú.“

„Svet je v chaose,“ vyriekla Anya, „vzali ste nám schopnosť bojovať, ale nedali ste nám návod, ako spolu žiť. Mnohí vás považujú za okupantov. Iní za bohov.“

Bytosť v strede zmenila farbu na jemnú zlatú.

„Bohovia sú len mená, ktoré dávate svojej vlastnej neschopnosti niest zodpovednosť. My sme len zrkadlo. Ak vidíte chaos, je to preto, že vaša jednota bola postavená na strachu zo zbraní, nie na túžbe po mieri.“

„Prečo ste sa ukázali až teraz?“ spýtal sa generál, ktorý stál za Anyou, s rukou inštinktívne položenou na prázdnom puzdre od pištole.

Astrian sa „pozrel“ na generála. Svetlo v jeho vnútri nakrátko stmavlo.

„Pretože ste začali budovať nové zbrane. Zbrane z nenávisti a slov, keďže tie z ocele sme vám vzali. Sme tu, aby sme vám ponúkli dar, ktorý unesiete len vtedy, ak odložíte hnev.“

Jeden z Astrianov zdvihol niečo, čo pripomínalo ruku. Na jej konci sa vznášala malá, strieborná bublina. Fragment ich vlastnej esencie.

„Toto je Archív. Nie je v ňom návod na zbrane, ale mapy ciest ku hviezdám a lieky na choroby vášho tela i planéty. Ale je zapечатý. Otvorí sa až vtedy, keď posledný vojak na tejto planéte dobrovoľne odloží svoju uniformu. Nie z donútenia, ale z poznania.“

Anya pochopila tú krutú, nádhernú podmienku. Astriani im nedali spásu. Dali im ultimátum mieru. „Čo ak to nedokážeme?“ spýtala sa s úzkosťou v hlase. „Čo ak je násilie zakotvené priamo v našej DNA?“

Astriani sa začali rozplývať, ich telá sa menili na čiastočky svetla, ktoré zanikali v prachu zóny. Odpoveď, ktorá sa jej vzápätí premietla v hlave, bola pokojná a nekonečne trpezlivá: „Potom zostanete uväznení v tichu, kým nevyhyniete na vlastnú osamelosť. Vesmír je plný života, Anya Sharma. Ale len ten, kto dokáže prekonať tieň vlastného ega, bude hoden tancovať medzi hviezdami. Budeme vás sledovať.“

Astriani zmizli. Na mieste, kde stáli, zostala strieborná bublina, vznášajúca sa pár centimetrov nad zemou. Okolo nej sa postupne začali zhromažďovať vedci, politici a zvedavci.

Anya Sharma sa pozrela na generála. Ten si pomaly rozopol vrchný gombík svojej vojenskej košele a s dlhým výdychom si sňal baret.

Vojna sa neskončila podpisom zmluvy. Skončila sa v momente, keď si ľudstvo uvedomilo, že cena za vstup do vesmíru je vyššia, než akú sú ochotní zaplatiť ich diktátori – je ňou strata nepriateľa. A nad nimi, v hlbokom vesmíre, trpezlivo vyčkávali Modrí poslovia.

Rok 2077. Areál niekdajšej demilitarizovanej zóny sa zmenil na Mesto Archívu. Okolo striebornej bubliny, ktorá sa desať rokov nepohla ani o milimeter, vyrástlo vedecké centrum pripomínajúce sklenený kvet.

Anya Sharma, teraz už s vlasmi bielymi ako sneh, kráčala po sterilnej chodbe. Jej kroky sa ozývali v tichu, ktoré bolo v tomto meste posvätné. Už nebola diplomatkou OSN – tá organizácia zanikla spolu so starým svetom. Teraz bola Strážkyňou Prahu.

„Dnes je ten deň, doktorka?“ spýtal sa mladý muž v civilnom oblečení, ktorý ju sprevádzal. Bol to syn toho istého generála, ktorý pred desiatimi rokmi odložil baret.

„Dnes je deň, kedy zistíme, či sme len prestali bojovať, alebo sme sa skutočne zmenili, Elias,“ odvetila Anya a jej hlas bol pokojný, hoci vo vnútri cítila búrku.

Svet sa za desať rokov zbavil tankov, ktoré premenili na poľnohospodárske stroje. Tiež rakiet, ktoré zhrdzaveli v silách. Ale jedna vec zostala. Hrdosť.

V strede haly, priamo pod levitujúcou striebornou bublinou, stál muž. Mal osemdesiat rokov, na sebe starú, vyblednutú uniformu Aliancie a na hrudi medaily, ktoré už nikto nevedel pomenovať. Bol to plukovník Nikitin – posledný oficiálne registrovaný vojak na planéte Zem. Odmietal sa vzdať svojej hodnosti. Tvrdil, že bez armády je svet len korisťou niekoho silnejšieho.

„Plukovník,“ oslovila ho Anya, keď k nemu pristúpila. „Celý svet sa díva. Bublina čaká.“ Nikitin sa na ňu pozrel spod hustého obočia. „Je to pasca, Anya. Tí Astriani nás chcú urobiť slabými. Keď odložíme poslednú ochranu, zožerú nás.“

Anya ukázala na bublinu. „Desať rokov nás mohli zničiť jediným lúčom. Neurobili to. Dali nám čas, aby sme pochopili, že najväčší nepriateľ nie je na druhej strane hranice, ale v našom strachu zo straty kontroly.“

Hala bola plná ľudí – vedcov, duchovných, bývalých nepriateľov. Všetci zadržali dych. Nikitin sa triasol vzrušením. Jeho ruka pomaly siahla k prvej medaily na hrudi. Odopol ju. Kovový cingot o mramorovú podlahu znel ako výstrel.

Potom druhú. Tretiu. Nakoniec si s námahou vyzliekol ťažké vojenské sako so zlatými výložkami a nechal ho spadnúť k svojim nohám. Zostal stáť len v jednoduchej bielej košeli – stavec so zhrbenými ramenami, zbavený masky moci.

„Som už len človek,“ zašepkal Nikitin. „Nič viac. Nič menej.“

V tom momente sa bublina prebudila.

Nebol to výbuch. Bolo to rozkvitnutie. Strieborná hmota sa začala rozvíjať ako okvetné lístky lotosového kvetu. Z vnútra bubliny vytrysklo svetlo, ktoré neoslepovalo, ale odkrývalo. Miestnosť zmizla. Anya, Nikitin a milióny ľudí pri obrazovkách sa zrazu ocitli v prúde informácií. Neboli to rovnice ani dáta. Boli to pocity.

Pocítili, ako dýcha amazonský prales. Pocítili bolesť oceánov plných plastu a následne eufóriu z ich očistenia. Videli mapu galaxie, kde každá hviezda bola spojená jemným vláknom s miliónmi ďalších civilizácií.

A potom prišiel ten najväčší dar: Liek na rozdelenie. Astriani im do vedomia vložili schopnosť „radikálnej empatie“. Na pár sekúnd každý človek na Zemi pocítil to, čo cítil jeho sused. Bohatý pocítil hlad chudobného, víťaz pocítil poníženie porazeného.

Bolo to neznesiteľné a nádherné zároveň. Milióny ľudí padli na kolena v kolektívnom plači. Svetlo sa ustálilo a v strede sály sa sformoval obraz – nie hologram, ale priamy prenos z miesta tisíce svetelných rokov ďaleko. Videli mesto postavené z kryštálov a svetla, kde bytosti podobné Astrianom kráčali v harmónii s tvormi, ktoré vyzerali ako oživené súhvezdia.

Hlas Astrianov sa vrátil, ale tentoraz v ňom bol podtón radosti:

„Vitajte v detstve vašej rasy. Archív je otvorený. Nájdete v ňom lieky na vaše neduhy a technológie, ktoré nekrivia čas, ale liečia priestor. Ale najdôležitejší objav ste urobili sami v tejto miestnosti.“

Anya pozrela na Nikitina. Stavec plakal a držal za ruku mladého Eliasa.

„Brána ku hviezdám nie je v strojoch, ale vo vašej schopnosti vidieť seba v druhom. Prvá loď zo Zeme môže vyštartovať. Nebude mať zbrane. Bude mať svedectvo o tom, že ste prežili sami seba.“

Bublina sa zmenila na stabilný portál – žiarivý kruh uprostred haly. Anya Sharma pristúpila k okraju svetla. Vedela, že jej cesta sa končí, ale cesta ľudstva sa práve začína. Pozrela sa späť na mesto, ktoré kedysi bolo zónou smrti. Teraz bolo majákom nádeje.

„Čo tam uvidíme, doktorka?“ spýtal sa Elias, pripravený urobiť prvý krok. Anya sa usmiala a v jej očiach sa odrážalo nekonečno. „Uvidíme svet, kde ticho už nie je prímerím, ale piesňou.“

Spoločne vykročili do svetla. Modrí poslovia ticha splnili svoju úlohu. Už neboli strážcami väznice, stali sa uvádzačmi do galaktickej rodiny.

Na orbite Saturnu sa vznášala stanica „Nová Anya“. Nebola to oceľová pevnosť, ale organická štruktúra vypestovaná z kryštálov Archívu, ktorá pripomínala obrovské priesvitné krídlo. Vo vnútri nebol počut hluk motorov, len tiché bzučanie energie, ktorá nepotrebovala palivo – čerpala silu priamo z vákua, presne tak, ako to ľudstvo naučili dáta z bubliny.

Elias, teraz už muž v zrelom veku, stál pri panoramatickom okne a hľadel na Zem. Z tejto vzdialenosti vyzerala presne tak, ako na prvej projekcii Astrianov – ako modrý drahokam, ale tentoraz bez modrých lúčov. Už ich nepotrebovala. Vnútorne svetlo ľudstva stačilo.

Na druhej strane portálu, v systéme, ktorý Astriani nazývali Astria-Prime, Anya Sharma strávila svoje posledné roky. Nevrátila sa na Zem. Stala sa prvou veľvyslankyňou druhu, ktorý dokázal nemožné. Pred smrťou zanechala v digitálnom Archíve poslednú správu, ktorú si teraz Elias premietal:

„Vesmír nie je prázdny. Je plný piesní, ktoré sme predtým nepočuli, lebo sme príliš nahlas kričali svoje rozkazy. Astriani nie sú naši spasitelia. Sú to len starší súrodenci, ktorí nám podržali zrkadlo, kým sme si neutreli krv z tváre. Najväčší objav, ktorý som tu našla, nie je liek na rakovinu ani cestovanie nadsvetelnou rýchlosťou. Je to poznanie, že v celom nekonečne neexistuje nič také vzácne ako odpustenie.“

Elias sledoval, ako sa k stanici blíži flotila malých prieskumných lodí. Neboli to vojnové stroje. Boli to lode vedcov, umelcov a prieskumníkov. Každá niesla symbol prázdnych dlaní – znak novej éry.

Plukovník Nikitin zomrel v pokoji vo svojej záhrade, ktorú si vypesťoval na mieste bývalého odpaľovacieho sila. Do konca života nosil bielu košeľu, ktorú mu v deň otvorenia Archívu prepálilo svetlo pravdy. Jeho syn Elias teraz cítil, že otec by bol hrdý. Nie na víťazstvo v bitke, ale na víťazstvo nad sebou samým.

Astriani sa opäť stiahli do tieňa. Už ich nebolo vídať na každom kroku. Zostali len tichými pozorovateľmi, ktorí z času na čas poslali jemný harmonický tón cez komunikačné siete, aby pripomenuli, že nie sme sami.

Na Zemi sa deti v školách už neučili dátumy bitiek, ale dátumy veľkých vedeckých objavov a umeleckých diel, ktoré vznikli po Dni ticha. Peniaze stratili zmysel, keďže zdroje boli vďaka technológiám Archívu prakticky nevyčerpatelne. Jedinou menou sa stal prínos k spoločnému vedomiu.

Ludstvo konečne dospelo. Modrí poslovovia ticha mohli odpočívať. Ich misia skončila, pretože ticho sa stalo prirodzeným stavom bytia, v ktorom sa rodila láska bez strachu.

Bohumil Barkóci, 68 rokov, Brodské

DOBA ROZCHODOV

Pozeral na ňu, ako si balí veci. Sedel bez pohnutia a pri pohľade na ňu mal pocit, akoby v ňom niečo pomaly zomieralo. Už týždeň mali tichú domácnosť. Nebolo to však nič nové. Posledný rok sa to stávalo čoraz častejšie. Mal päťdesiatšesť rokov, ona bola o päť rokov mladšia. Obyčajný manželský pár v strednom veku. Deti už dávno vyleteli z hniezda, mali svoje životy v zahraničí. Mali si teraz konečne užívať pokoj. Dom, ktorý spolu postavili mal byť miestom oddychu. Ona učila na strednej škole, mala rada poriadok a systém. Kedysi im fungovalo všetko. Aj v posteli. Bola zmyselná, stále pekná, príťažlivá. Nikdy by nepovedal, že sa to môže zmeniť. Lenže zmenilo. Posledný rok už večery netrúvili spolu. Ona si akoby zamilovala svet za obrazovkou notebooku. Sedela pri ňom celé hodiny. Zo začiatku mu to prekážalo. Skúšal sa prihovárať, začať rozhovor. Odpovedala krátko, odmerane, a o chvíľu už bola znova ponorená do svojho sveta. Postupne prestal skúšať. Zvykol si. Alebo si to aspoň nahováral. Aj sex sa vytratil. Myslel si, že je to vekom. Že je to prirodzené. Že to patrí k životu. Nikdy by mu nenapadlo, že dôvod je úplne iný. Že jedného dňa príde domov, postaví sa pred neho a povie, že odchádza. Že má niekoho iného. Novú lásku. Asi čakala na správny moment. Na koniec školského roka. Dnes rozdala vysvedčenia. A jedno dala aj jemu. Bez slov, bez papiera. Ale vedel, že neprospeľ. Sedel a pozeral na ňu. Raz na ňu, raz na svoje ruky. Od detstva mal zvyk pozeráť sa na ruky keď bol nervózny alebo neistý. Zatínal päste, až ho boleli. V krku cítil ťažkú hrču. Stále ju miloval. Neve-

del si predstaviť, ako bude žiť bez nej. Čo si počne. Ako bude vyzerat jeho život. Poznal ju. Vedel, že prosby ani hnev by nič nezmenili. Dobalila. Pozrela na neho a povedala len:

„Tak sa maj. Aj ty si snáď niekoho nájdeš.“

Neodpovedal. Len neveriacky pokrútil hlavou. Chcel povedať, že sa to takto nerobí. Že majú za sebou roky života. Spoločné chvíle, starosti, radosti. Že niečo vybudovali. Ale nič z neho nevyšlo. Len sedel a pozeral, ako za sebou zavrela dvere s dvomi taškami. Vstal a pomaly prešiel k oknu. Videl, že pred domom na ňu čaká nejaké auto. Najprv si to ani nechcel pripustiť. Len stál a pozeral, akoby sledoval cudzí film. Potom však uvidel, ako z auta vystúpil muž. Vysoký, štíhly. Prišiel k nej prirodzene, bez váhania. Pobožkal ju. Pri pohľade na to, ako nejaký cudzí muž bozkáva jeho ženu, mu naskočila po tele husia koža a prišlo mu zle. Ledva dobehol na toaletu. Opieral sa o misu a dávil sa, kým z neho nevyšlo všetko, čo mohlo. Postavil sa. Oči mal plné slz. Na chvíľu mu hlavou prebehla myšlienka, že by sa mal opiť. Vrátil sa ešte k oknu. Auto už bolo preč. Namiesto toho vošiel do kúpeľne. Pustil sprchu a vliezol pod studenú vodu. Neuhol ani o centimeter. Nechal ju na seba padať, akoby sa chcel potrestať. Keď vyšiel, pozrel sa do zrkadla. Na chvíľu sa zahľadel na svoju postavu. Na brucho, ktoré už nebolo také pevné ako kedysi. Rýchlo odvrátil zrak. Obliekol si tepláky, obul tenisky a vyšiel von. Zamieril do aleje topoľov. Chodievali tam spolu. Pomaly, bez náhlenia. Presne tak, ako išiel teraz. Každý krok bol spomienkou. A zrazu sa mu vybavila jedna úplne jasne. Diskotéka. Hlúpy, hlučný večer, na ktorý by si za normálnych okolností ani nespomenul. Stála tam medzi ostatnými, mala rozpustené vlasy a smiala sa. Nebola najhlasnejšia, ani najvýraznejšia. Ale pre neho bola jediná, ktorú videl. Keď ju požiadal o tanec, cítil sa zvláštne neistý. A ona sa len usmiala a prikývla. Bol to pomalý tanec. Keď ju prvýkrát držal v náručí, všetko okolo akoby zmizlo. Hudba, ľudia, svet. Vnímal len jej blízkosť. Jemný dotyk jej ruky. Vôňu jej vlasov, ktorá sa mu zdala silnejšia než čokoľvek, čo dovtedy poznal. Vtedy vedel, že je to ono. Že toto je žena, s ktorou chce byť. Kráčal ďalej. Spomenul si na deti. Na tie roky, keď boli malé. Keď bol dom plný hluku, smiechu, chaosu. Keď sa vracal z práce unavený, ale doma ho čakal život. Ona bola dobrá matka. Starostlivá. Trpezlivá. Vedela vytvoriť

domov. A práve vtedy si uvedomil niečo, čo ho zasiahlo viac než všetko ostatné. Že to boli najšťastnejšie roky jeho života. A že si to vtedy ani poriadne neuvedomoval. A potom prišla otázka. Kde sa stala chyba? Premýšľal. Hľadal odpoveď.. Pribral. Prestal sa snažiť. Bol málo romantický. Nenosil jej kvety tak, ako kedysi. Začal sa viac venovať televízii a športovým prenosom. Niekedy ani nevnímal, že sedí vedľa neho. Každý z nich si akoby začal žiť svoj vlastný svet. Ako kráčal ďalej, niečo sa v ňom zlomilo. Smútok sa miešal s hnevom. S tichým, chlapským vzdorom. Hneval sa najmä na seba a práve ten hnev ho prinútil pohnúť sa rýchlejšie. Zrýchlil krok. Potom ešte viac. A zrazu prešiel do behu. Bežal, až kým nevládal. Zastavil sa a zhlboka dýchal. Pľúca ho páľili, srdce mu bilo až v krku. Urobil pár krokov bokom a položil ruky na kmeň topoľa. Potom ho objal. Robievali to spolu. Takmer pri každej prechádzke. Smiali sa na tom, ale zároveň tomu trochu verili. Že strom človeku niečo dá. Kúsok sily, ktorú sám nemá. Teraz ho stisol silnejšie. Zavrel oči. V hlave sa mu vynorila stará melódia. Slová, ktoré kedysi počul a zostali v ňom. O tom, že človek nemusí milovať veľakrát. Že niekedy stačí raz. A je to dosť. Prehltol. Ticho, takmer nepočuteľne, si pre seba povedal:

„Musím ísť ďalej...“

Domov sa vracal až za tmy. Kroky mal ťažké, telo unavené do posledného svalu. Keď otvoril dvere, ovanulo ho ticho. Nie obyčajné. To ticho kričalo. Bolo prázdne, studené, cudzie. Zastavil sa uprostred bytu. Ešte ráno to bol domov. Teraz to bol len priestor. Pomaly prešiel do kúpeľne. Znovu sa postavil pod sprchu. Voda po ňom stekala, ale nedokázala zmyť nič z toho, čo cítil. Len stál a nechal ju tiecť. Potom si obliekol pyžamo. Vošiel do spálne. Zastal. Posteľ bola ustlaná tak, ako ju ráno nechali. Lenže teraz bola prázdna. Príliš veľká. Príliš tichá. Lahol si. Chvíľu pozeral do stropu. Myšlienky mu ešte doznievali, ale únava bola silnejšia. Fyzická aj tá, ktorú si niesol vnútri. Oči sa mu pomaly zatvárali. Tesne predtým, než zaspal, sa mu v hlave objavila posledná myšlienka. Zajtra bude všetko inak. A možno... možno sa raz vráti...

Anna Trgiňová, 72 rokov, Chrenovec – Brusno

CESTA KATARÍNY.

„Vydám sa,“ povedala Katarína z ničoho nič a pohľad uprela ponad hlavu kamarátky, kdesi do nekonečných diaľav.

Sedeli v reštaurácii a Jana si práve odpila dúšok kávy. Pri slovách Kataríny vyprskla kávu rovno pred seba. Neveriacky sa pozrela na kamarátku oproti sebe. Po malej chvíli do jej mysli prenikol význam slov vyjasnila a dokázala reálne uvažovať. Nedokázala v tejto chvíli povedať nič nahlas, prekvapene pozerala na kamarátku a v duchu si kládla otázky: „Nevesta? Katarína by mala byť nevesta?“ „Veď nevesty bývajú prevážne mladé, štíhle, plné nádeje a plánov do budúcnosti.“

Katarína bola ďaleko od tejto predstavy. Práve dovŕšila sedemdesiat rokov. Bola malá, merala sotva stopäťdesiat centimetrov. Vlasy zafarbené, vrásky na tvári niesli stopy po prežitej bolesti a kila navyše, tiež nepridali tejto predstave. Katarína vyzerala ako malý nafúknutý balón.

„Čo urobíš?“ spýtala sa Jana priškrteným hlasom.

Katarína stále hľadela neprítomným pohľadom do diaľav, a znova zopakovala, „Vydám sa.“

Janu tieto jej slová opäť obrali o schopnosť rozprávať a popravde ani nevedela, čo si o tom myslieť.

Stále sa dívala na Katarínu. Netušila o čom bude ich dnešné stretnutie. S Katarínou sa nevideli skoro pol roka. A keď jej jedného dňa zazvonil telefón a na display sa objavilo meno Katarína, chvíľu váhala, či ho má zdvihnúť. Naposledy sa ich stretnutie nenieslo v priateľskom duchu. Kata-

ríne práve po krátkej chorobe zomrel manžel. Tá sa však na ich stretnutí tvárila, akoby sa nič nestalo. Akoby človek, s ktorým prežila štyridsať rokov, nič neznamenal. „Zomrel, no a čo?“ to boli slová, ktoré Katarína pri ich rozhovore povedala a tým Janu šokovala.

Nebol to rozhovor, skôr monológ. Katarína nedovolila Jane vstúpiť do jej rozprávania. Tvárila sa, že ju ani v podstate nezaujíma, čo si Jana o tom všetkom myslí. Keď sa Jane zdalo, že Katarína už nemá čo povedať, skočila jej do reči. Stačila povedať však len jednu vetu. Katarína ju kategoricky prerušila, vstala od stola a bez slová odišla. Jana sa cítila dotknutá, veď povedala len: „Ako môžeš hovoriť o človeku, s ktorým si prežila viac ako polovicu života, takými slovami? Nezaslúži si to.“

S Katarínou sa odvtedy nestretla, akoby sa po nej zľahla zem. Nezdvihla hne telefón. Nemohla, alebo nechcela. Sama to nevedela. Ale telefón vyzváňal a vyzváňal dovtedy, kým ho nezdvihla. Čakala, čo bude tentokrát Katarína chcieť po takom dlhom čase.

„Prosím?“ ozvala sa Jana stroho. Pocit poníženia v jej vnútri ešte stále dokázal vyjsť zo zákutia jej mysle a zaplaviť myšlienky podráždením.

„Ahoj Janka“, ozvala sa Katarína milým, skoro podlízavým hlasom.

„Ahoj“, odpovedala Jana a ostala ticho.

Čakala. No, nemusela dlho. Z druhého konca telefónu sa ozvalo:

„No čo, ako žiješ? Dávno sme sa nepočuli a ani nevideli. Čo sa s tebou porobilo od nášho posledného stretnutia? Neozývaš sa, nepíšeš esemesky. Nevieam, čo je s tebou.“ Jana ani po chvíli nedokázala odpovedať. A ani nemusela. Katarína aj tentokrát svojim monológom vyplnila to trápne ticho, ktoré by bolo nastalo. Hovorila a hovorila.

„Haló, Janka, no povedz už aj ty niečo!“ po nejakej chvíli ozval sa už trochu podráždený hlas Kataríny.

„Ja,“ začala Jana hovoriť, ale aj teraz ju prerušila Katarína a povedala:

„Janka nemám veľa času. Potrebujem sa s tebou stretnúť. Veď si moja najlepšia kamarátka.“ A potom dodala: „Čo tak dať si kávu?“

Jana v duchu zopakovala: „Áno najlepšia kamarátka, ale len keď niečo potrebuješ. Ty pol roka nepovažuješ za dlhý čas. Pre teba je to, ako keby ubehol týždeň.“ Ale nahlas nepovedala ani slovo.

„No dobre, tak dáme kávu.“ s veľkým sebazaprením odpovedala.

Len čo si dohodli čas a miesto, Katarína, ako vždy rýchlo položila.

A tak tu teraz po polroku sedia. A rozprsknutá káva nielen na stole, ale aj na jej šatstve. No Katarína mlčí a Jana čaká. Čaká, čo Katarína povie, čím ju prekvapí.

Na počudovanie Katarína stále od tej jednej vety už nič nehovorí, len hľadá na Janku s otázkou v očiach a čaká. Jana zasa s očakávaním pozerá na ňu a tiež čaká.

„No vydám sa“, opäť zopakovala Katarína a pozrela na na Janu.

Jana stále nič. Snažila sa vstrebať slová, ktoré práve počula. Nevedela, čo má povedať, aby zasa Katarínu neurazila.

No po chvíli sa spamätala a povedala: „Ved nedávno si ovdovela a...“

„No a?“ vyprskla Katarína a nedala Jane dopovedať. Jej tón odrazu nabral ostrie noža. Vyznelo to tak, ako keby ostrým nožom rezala vzduch.

Jana ostala zarazená. V duchu opäť ľutovala, že ten telefón zdvihla a súhlasila so stretnutím. Tá Katarína asi celkom osprostela, alebo je v takom strese, že nevie, čo hovorí. Dokonca podľa Jany si ani neuvedomovala svoje správanie. „A prečo sa silou mocou ide vydávať?“ Jane nemal kto odpovedať na túto otázku, lebo si ju v duchu položila sama sebe. Potriasla hlavou a vrátila sa do skutočnosti.

„Nič, nič, to je tvoja vec. A smiem vedieť, kto je tvoj vyvolený?“ rýchlo sa spýtala. „Ved doteraz si nespomenula nikoho. Alebo sa niečo prihodilo počas toho času, keď sme prerušili naše stretnutia?“ otázky kládla Kataríne, ktorá mlčky sedela oproti nej.

Katarína neodpovedala, len znova uprela pohľad ponad Janu. Jana takisto zmĺkla. Aby Jana zakryla nepríjemné ticho, siahla na hrnček s kávou. Odpila dúšok už studenej kávy, ktorú s ťažkosťami prehltila. Bez slov. Potom začala klopkáť prstami po stole.

Katarína tiež nervózne začala poľukávať po stole.

„No tak Katarína preber sa a hovor. Vieš, už mám toho dosť. Najskôr mi zavolaš, ohúriš ma tvojou svadbou. A keď sa ťa niečo pýtam, odpovieš mi podráždene. Podľa toho, že by si mala vydávať, by si mala byť šťastná, veselá, rozžiarená a neviem ešte aká, ale ty si pravý opak. Nechápem to.“

vychrlila Jana jedným dychom. Katarína stále prstom poťukávala po stole, ale už miernejšie. Potom začala hovoriť.

„Áno idem sa vydávať. A som šťastná. Možno to tak nevyzerá, ale som! Prepáč mi moje správanie. Teším sa na nový život, teším sa na svadbu, teším sa...“ V tom sa odmlčala. Odtisla od seba šálku s nedopitou kávou, nahla sa nad stolík a oboma rukami chytila Janine ruky a sklonila hlavu.

„Prepáč, prepáč, a ešte raz prepáč.“ A ticho.

Jana nechápala toto Katarinine správanie, no nepovedala ani slovo. Dokonca aj svoje ruky nechala v tých jej. Čakala. Po chvíli Katarína zdvihla hlavu, pozrela sa Jane do oči a povedala.

„Mojím nastávajúcim manželom je Vlado.“

„Vlado?“ spýtala sa Jana. „Ten Vlado, tvoja prvá láska a ktorého si nechala pre Jana?“

Jano bol Katarinin manžel.

„Áno. Ten Vlado.“

Ticho odvetila Katarína a v kútiku úst sa jej objavil nepatrný úsmev. Úsmev, ktorý skôr pripomínal úškrn. A to bol prvý krok k návratu starej Kataríny. Katarína vždy vedela svoju radosť skryť za úškrn.

„A?“ spýtala sa Jana.

„No je to trochu zdĺhavé, ale som šťastná.“ Znela odpoveď Kataríny.

Potom pokračovala.

„Už dva mesiace žijem, akoby som to povedala, v eufórii, prežívam obdobie naplnené radosťou, láskou, pokojom a...“ nedokončila a opäť stísla Janine ruky.

Jana ďalej mlčala. Nevedela, čo povedať. Od smrti Katarininho manžela Jana uplynulo pár mesiacov, a aha, Katarína bude nevesta.

Keď sa ticho, ktoré nasledovalo po Katarininej nedokončenej vete, prehľbovalo, Jana sa zvedavo pozrela na ňu a už otvorila ústa, aby sa spýtala na ďalšie podrobnosti, keď Katarína zrazu ožila. Pozrela na Janu očami rozšírenými od vnútorného šťastia a ešte šťastnejším hlasom začala hovoriť.

„Vlada som stretla hneď po smrti Jana. Bola som na tom psychicky nie najlepšie. Ale,“ dodala a z jej oči sa vytratil šťastný jas a nahradila ho čierna temrava, „ty to vieš najlepšie, že mňa netrápila smrť môjho muža. Poznáš mňa, môj manželský život, takže vieš aj pochopiť, o čom hovorím.“

Jana bez slov Kataríny prikývla na súhlas, tá však už toto gesto neregistrovala. Pohľadom znova zablúdila ponad hlavu Jane, a oči jej nabrali ešte tmavší odtieň. Akoby sa všetko zlé, čo v tom manželstve prežila, hrnulo do jej duše a tlačilo a tlačilo Katarínu opäť do hĺbky, z ktorej sa nedokázala počas života s Janom vymámiť.

Jana v duchu zaúpela. Ani ona sa nechcela vrátiť v čase. Nechcela spomínať. Poznala Katarinine manželstvo od samého začiatku. Bola Kataríny bútlavou vrúbou, aj keď boli chvíle, keď o to nestála. Koľkokrát Katarínu nahovárala, aby toto beštiálne manželstvo ukončila, ale Katarína akoby bola zakliata. Nedokázala to.

A Jana dobre vedela, že láska, ktorá ju vrhla do Jánovho náručia, zmizla vo chvíli, keď Katarína očakávala najkrajší deň ženy. Príchod prvého dieťaťa. Nedokázala ju z toho manželstva vymámiť ani tá chvíľa, keď si v bolestiach privolávala sanitku, pretože sa blížil čas pôrodu. Tá chvíľa, keď jej milovaný manžel sedel na gauči a s úškrnom pozoroval svoju manželku ako sa pri každej kontrakcii pokrčí. Zakaždým, keď bolesť prešla, Katarína ho prosila o pomoc. Odpoveďou jej bol len škodoradostný úsmev a ľahostajnosť.

Keď sa ozval zvonček, Katarína sa obrátila k manželovi: „Prosím ťa, sanitka prišla, pomôž mi.“

Jano sa chvíľu na ňu díval, potom vstal, dokopal tašku s vecami pre novonarodeniatko k dverám a prv ako ich otvoril, chytil Katarínu za plecia, zatriasol s ňou a povedal:

„Zgegni aj s tým pankhartom.“

Keď Katarína toto rozprávala Jane, tá bola taká prekvapená, že chvíľami si myslela, že sa jej to všetko sníva. Aj teraz ju striaslo od bezmocnosti, tak, ako vtedy.

Jano potom otvoril dvere a keď Katarína vyšla na chodbu, podal tašku sanitárovi a zatvoril dvere. Katarína porodila krásne dievčatko, avšak hendikepované.

A to bol začiatok Katarininho trápenia. Jana stále nechápala jej správanie. Sama musela vidieť, že láska je ta tam. Ale aj tá pokrčená láska priniesla svoje ovocie a to vo forme ďalších dvoch detí, ktoré Katarína priviedla na svet.

Jana toto nevedela pochopiť. Že Katarína trpela v tom jej vysnivanom manželstve vedela, ale nevedela ako mohla priviesť na svet ďalšie deti. Keď sa dozvedela podrobnosti, bola rozhodnutá podať pomocnú ruku, no Katarína to nedovolila. Trpela. Trpela, najskôr z lásky, neskôr zo strachu. Keby mala Jana namaľovať jej život, asi by ho znázornila ako tmavú rieku, ktorú pri každom daždi naplňa bahno. Bahno také tmavé a ťažké, že nebolo možné sa z neho vymaniť. A Katarína aj v tom čase vyzerala ako tá rieka. A nenašla dosť síl, aby to manželstvo ukončila.

„Lebo deti“, bola jej odpoveď na všetky rady a pomoc, keď sa jej Jana snažila pomôcť.

Jana si povzdychla, zatriasla hlavou a vrátila sa do skutočnosti. „Brr, bežte myšlienky, bežte preč. Už je to za nami.“ Pozrela na Katarínu. Videla v jej očiach boj. Boj s minulosťou. Bol to boj, ktorý by Katarína prehrala tak, ako prehrala celý svoj život s agresorom, ktorý sa vykľul z jej muža, nebyť jej nastávajúcej svadby. Jana stále pozorovala Katarína a po chvíli videla, že tá boj tentokrát vyhrala.

Minulosť dokázala vypudiť z mysle predstavou nového života. Keby sa Jana spýtala:

„A prečo?“

„Lebo Vlado,“ povedala by na otázku Jany.

V tejto chvíli sa v očiach Kataríny postupne zjavoval jas, ktorý stále viac a viac zatláčal temravu z jej očí do nekonečných hlbín. A keď zmizla aj posledná chmára, Katarína sa nahlas zasmiala. Tým smiechom akoby zamkla na tisíc západov všetko nešťastie. Aspoň Jane sa to tentokrát zdalo.

Katarína sa opäť pozrela na Janu a pokračovala tam, kde pred nedávnou chvíľou skončila.

„Vieš Janka“, hlas Kataríny sa zmenil na nežný šepot, „to naše stretnutie bolo také. ako by som ti to povedala, také krásne. Nie krásne, ale prekrásne. Aj to je slabý výraz na pomenovanie toho, čo sa s nami v tej chvíli stretnutia dialo.“

„Ty vieš, Vlado bola moja prvá láska. A na prvú lásku sa nezabúda. A práve pri tomto stretnutí som prežívala to isté ako keď som sa prvýkrát stretla ešte ako mladé hlúpe a naivné dievča s Vladom. Opísať tie

pocity? Bola to ružová hmla, ktorá nás oboch obalila do svojho náručia, dala nám pocítiť nežnosť vzájomnej prítomnosti a už nás zo svojich osíd diel nepustila.“

„No a čo potom?“ Prerušila Jana Katarínu a jej zvedavosť narastala každou sekundou.

„Potom?“ spýtala sa Katarína, „Potom prišli najkrajšie chvíle môjho života. Bola som ako v sne, ako obláčik na nebi, ktorý sa hojdá vo vánku. Slnčné lúče ho zohrievajú a svojim teplom rozohrievajú lásku v jeho srdci.“

Katarína sa na chvíľu odmlčala a potom pokračovala.

„Počula som okolo seba šepot, ten šepot sa rozliehal všade okolo, akoby mal krídla, aby zaletel ďaleko a potom sa vrátil a sadol na každé voľné miesto vo mne. Ten šepot bola láska a ja som ju prijala, sadla na jej krídla a nedokázala som z nich zísť.“

Jana sa len užasnuto pozerala na Katarínu, ktorá aj v tomto okamihu pôsobila, že opäť počuje šepot lásky.

„A deti?“ prerušila Katarínine snívania Jana.

„Deti?“ Katarína sa opäť na chvíľu odmlčala a potom prehovorila:

„Deti majú svoj život, obidvaja synovia majú svoje rodiny a Jarmilka?“

Opäť stíšila hlas a na malú chvíľu váhala s odpoveďou, no potom sa jej vrátila sila, pozrela na Janu rozhodným pohľadom a ešte rozhodnejším hlasom povedala:

„Jarmilka bude celý život potrebovať pomoc, to všetci vieme. A vedia to aj jej bratia. Už teraz prenášam na nich kus zodpovednosti za ňu. Nebránia sa, pomáhajú a budú aj naďalej. Mala si ich vidieť, keď mi slúbili, že sa o Jarmilku nemusím báť.“

„Mami,“ povedali, „vytrpela si si v živote veľa a preto...“

Vtedy som ich prerušila slovami: „To je už za nami, nechajte spomienky spať v tej čiernej truhlici do ktorej som ich zavrela a neviditeľným zámkom zamkla navždy. Nechcem už spomínať.“

„A ako prijali Vlada?“ nedalo to Jane.

„Ako?“ Katarína sa usmiala. „Na moje a jeho prekvapenie bez problémov. Samozrejme, chceli o ňom vedieť všetko. Ale nakoniec aj tak ich presvedčila naša láska.“

„A jeho deti?“ položila Jana otázku, ktorá ju trápila.

„No, to bolo trochu zložitejšie, ale zvládli sme to. Vieš, aj Vlado pochoval manželku pred rokom. Jeho život s ňou bol pokojný, ale bez iskry. A medzi nami tá iskra nevyhasla nikdy.“

Po chvíli ticha, ktoré medzi nimi nastalo, pokračovala Katarína hlasom, ktorý znel tak trochu figliarsky.

„Janka, Janka, vidím, že tvoja zvedavosť má ešte niekoľko otázok, tak ti poviem aj to ostatné.“

Katarína v tej chvíli ožila, akoby jej narástli krídla. Oči jej žiarili slnkom a tvár prekypovala láskou.

„No dobre“. Jana trochu zarazená chytila hrnček s kávou. Odpila si. Káva bola studená a Jana ju s ťažkosťou preglgla.

„Nechaj, nepi ju,“ Katarína kývla na čašníka a objednala novú.

„Janka, sobáš budeme mať o dva týždne a ja by som bola šťastná, keby si bola môj svedok.“

Jana mlčala. Svedok, áno bude svedok, tak ako bola aj na jej prvej svadbe. Myšlienky sa chceli znova vrátiť k tomu prvému sobášu, ale Jana si pritlačila obidve ruky k spánkom. Tým stiskom chcela zabrániť ich návratu. Po chvíli odtiahla ruky, usmiala sa na Katarínu.

„Veľmi rada budem твоjim svedkom a svedkom tvojho nového začiatku.“

Ešte dlho sedeli, spomínali a hovorili o svadbe. Viac hovorila Katarína, Jana sa pri tom len usmievala. Nechcela skákať Kataríne do reči. Bola to jej chvíľa, bol to jej nový život.

„Tak o dva týždne.“ Týmito slovami sa rozlúčili.

V kostole vládlo ticho, prerušované len šepotom hostí. Dnes sa Katarína vydávala za Vlada. Jana stála pri prednej lavici, obrátená tvárou k dverám a čakala, kedy sa v nich objaví Katarína. Ženích Vlado obrátený tým istým smerom ako Jana, netrpezlivo vyzeral svoju nevestu. Červené líca a pot na čele prezrádzali jeho nervozitu.

Jana sa uškrnula, spomenula si na chvíľu, keď opäť po rokoch stretla Vlada. Nebol to už ten driečny mládenec, čiernovlasý, štíhly. Pred ňou sa zjavil bacuľatý sedemdesiatnik, s vypuklým bruškom, šedivými vlasmi a červenými lícami. Len tie jeho modré oči sa nezmenili, boli stále

také výrazné a tak, ako pred niekoľkými rokmi, tak aj teraz hľadeli na Katarínu s láskou.

V tej chvíli vošla do kostola Katarína a ostala stáť pri dverách. Očami prebehla po laviciach pred sebou. Vníkala prítomných ľudí. Nebolo ich veľa, len pár najbližších priateľov a rodinných príslušníkov. Keď sa jej pohľad zastavil na Vladovi, líca nabrali červenú farbu. V očiach sa jej objavil výraz, ktorý hovoril za všetko. Odzrkadľoval lásku, obdiv, spokojnosť, zvedavosť ale aj očakávanie.

Potom sklopila oči. Čakala. Po chvíli k nej pristúpili jej dvaja synovia. Každý ju chytil z jednej strany za ruky a pomalým krokom viedli k oltáru. Tam jej vtisli na líce bozk a s úsmevom vložili jej ruky do rúk Vladových. Ten sa miernym úklonom poďakoval. Potom preniesol svoj pohľad na Katarínu a už z nej nespustil oči.

Katarína mala na sebe ružové svadobné šaty, vo vlasoch ružové šípové ruže, navlas totožné so svadobnou kyticou. Jane pripadala ako rozkvitnutý šípový krík, aj keď, ako si sama povedala, trochu moletný. Vlado po celý čas držal Katarínu za ruku, akoby sa bál, že je to sen, z ktorého sa zobudí. Po obrade ju už nepustil. Aj úsmevy ich deti vyjadrovali pochopenie.

Keď Jana pozorovala novomanželov, tí jej pripadali ako dva súdky piva, pevné previazané železnou obručou, ktorá by nikdy nemala zhrdzavieť a rozdeliť ich.

A ona dúfala, že tá sila obruče bude trváca. Prialo to Kataríne.

Dospelí
poľzija
nad 18 rokov

Natália Korineková, 19 rokov, Prievidza

RAVEL VO VERŠOCH

Dážď.
Kvapky nám
Stekajú po lícach.
Ja a on.
On a ja.
Dívame sa
Jeden druhému do očí.

Dážď.
Kvapky nám
Stekajú po lícach
Po krku.
Dotyk studených rúk.
Na dotyk je hladká ako... Vosková svieca.

Dážď.
Kvapky nám
Stekajú po lícach.
Tmavé mračná.
Pery suché, hoc je vlhkosť vzduchu... 98,7%.
Celé to chutí ako...
Oceán.

Dážď.
Kvapky nám
Stekajú po lícach.
Silný vietor.
Vlasy sa nám navzájom
Prepletajú, splietajú.
Úder hromu
Akoby sa zachvela
Blana tympanov.

Dážď.
Kvapky nám
Stekajú po lícach.
Duní nám v srdciach.
Trasie sa obloha
I pod nohami nám zem.
Nebo sa pretne vo dvoje.

Dážď.
Kvapky nám
Stekajú po lícach.
Svietia mu oči, vidím
Hviezdy
Nad modrým morom.
Svietia jej oči, vidím
Svetlušky
Nad zeleným lesom.
Svieti svet. Bielo. Prázdnota

Dážď.
Kvapky nám
Stekajú po lícach
Udrel blesk.
Do nás.
Dvaja obyčajní ľudia
Snáď nebudú nikomu
Chýbať

Dážď.
Kvapky nám
Stekajú po lícach.
Mne. Jej. Jemu. Nám.
A sú nás tisíce.
Stojíme vedľa seba
Len so sviečkou. V tichu.

Dážď.
Kvapky nám
Stekajú po lícach.
Už nie je okolo nás
Nič iné len voda.
Zachvátila všetko.
Berie nás prúd.
Počuť výstrely zhora.
„JEDEN NÁROD
PREDSA NEBUDE
NIKOMU CHÝBAŤ...”

Jana Imrichová, 53 rokov, Stará Lubovňa

XXX

ticho je okno
uprostred mňa
drevené trámy
sklenené tabule
umývaš ich mlčaním
nevieš ako sa otvára kľučka
v tmavej izbe
kde v noci brešú psy
štekajú ale nehryzú
vojdú ti pod kožu
husiu
tak veľa slov
ostalo
už ich ani jeden z nás nevysloví

MAHAGÓN

Mal ťahať káčera
po podlahe.
K stolu
z mahagónu
posadili
starého chlapca,
ktorý nikdy nemusel vedieť.
Ruky chlapa.
Pohyb dieťaťa.
Hra pokračuje.
Miestnosť sa prispôsobí.
Bez váhy,
bez dna.
Ubúda toho, čo ešte mohlo byť.
Tvár sa mu
rozlieva do strán.
Podpis
príde skôr než pochopenie.
Po ňom si sadne ďalší.
Niektoré mená
sa prestanú používať.
Kufre sa zatvárajú bez hluku.
Mená sa učia
v cudzom jazyku.
Rodím ich sem
a púšťam.
Zatiaľ.

BEZ DÔVODU
Pod kožou
sa usadí
bod.
Nie hlasno.
Skôr
tesne pred povrchom.
Ruky sa vrátia
na to isté miesto.
Na chvíľu
sa netrafím do seba.
Zovretie.
Pod prstami
nie je rovnaký.
Malý.
Presný.
Skúšam si spomenúť,
kde je začiatok.
Netrafím.
Slová prichádzajú—
jedno po druhom.
Žiadne neseďí.
Dosadzujem,
aby vznikol zmysel.
Nevznikne.
Ruka sa v noci
vráti na bod.
Ráno
len vstávam.
Ostane.
A nič,
čo priradím,
ho nevezme späť.
Ani tie vety.

Dospelí

proza

nad 18 rokov

Nina Kadáková, 22 rokov, Nitra

BOŽÍ TREST, NIE SPRAVODLIVOSŤ

Mám pocit, ako keby som samú seba topila v kaluži vody. Akoby sa mi plúca naplňali vodou. Moje telo sa zmieta v poslednom kŕči. Trpnu mi prsty na rukách. Oči štípu od špinavej vody. Nohy sa menia na nehybné kláty. Chcem poprosiť samú seba. Chcem sa plaziť pri svojich nohách a prosiť, nech to nerobím. Nech si to ešte rozmyslím. Možno to nebude také zle. Tentokrát to možno bude iné. Driapem sa sama po sebe a nechty zarývam do vlastných lýtok. V koži si zanechávam krvavé polmesiace.

„Prosím, nerob to,“ plačem a vrieskam, „prestaň!“

Snažím sa zachytiť vlastné ruky a odtiahnuť ich preč. Snažím sa zastaviť to, čo nezvratne príde. Pod mojimi rukami sa telo prestáva mykať. Život vyprchá. Aj moje ruky, ktoré sa ma snažili zadržať, ochabnú. Tá, čo sa ma snažila zastaviť, zostane kľačať na brehu. Spravím ešte krok a vstúpim do chladnej rieky. Dážď dopadá na hladinu. Malé telíčko bez života už unáša prúd. Nič viac necítim. Len pokoj. Spravím ďalší krok a zaborím sa do bahna. Kolená sa mi podlomia. Na brehu plačem, no nesnažím sa zastaviť. Boh vie, že zhorím v najhorúcejšom pekle. Tak len sedím na brehu ako osamelá duša a čakám, kedy si pre mňa príde. Čakám na boží trest za to, čo som spravila. Spravím ešte krok a moje telo uchyťí prúd. Utopím sa. Boh vie, že som zabila kus zo seba, aby som zomrela sama.

Kapitola prvá – Pred šiestimi rokmi

Priviedla som na svet dieťa. Moje telo je v ohni, ale moje dieťa žije. Naše dieťa. Lenže ja som zbadala, ako si sa na ňu pozrel. Oči sa ti rozžiarili. Ty si sa zmenil. Vystrel si ramená a ťažko si začal dýchať. Natiahol si ku mne ruky a ja som zaváhala. Nechcela som ti dať naše dieťa. Moje dieťa. Moje dievčatko. Nakoniec som povolila a naša dcéra vkĺzla do tvojho náručia. Tak strašne som ťa v tej chvíli nenávidela. Nepoznala som ťa. Bol si iný.

„Je krásna, vyzerá ako ty,“ hľadel si na ňu, ale nie ako otec. Hľadel si na ňu ako muž. Ako si hľadel na mňa, keď sa mi v štrnástich vyhrnula sukňa až príliš vysoko. Keď som pred tebou kľáčala a čakala na tvoje pokyny. Keď si sa mi dotkol stehien.

„Vráť mi ju,“ snažila som sa zakryť strach v mojom hlase.

„Počkaj ešte chvíľku,“ v tebe sa odrazila moja nervozita.

V duchu som pomaly počítala do desať.

Jeden. Pritisol si si ju bližšie k hrudi.

Dva. Malou ručičkou ti zovrela prst.

Tri. Tvoje telo sa naplo.

Štyri. Sťažka si vydýchol.

Päť. „Povedala som, daj ju sem!“ môj hlas sa triasol.

Nakoniec si mi ju podal, ale tvoj pohľad mi rezal kosti a bodal do mňa, až kým sa mi z tela nevylievala všetka krv. Až kým si mi nemohol našu dcéru vytiahnuť zo studených rúk.

Vtedy som si slúbila dve veci.

Prvá: Nikdy nezostaneš s mojou dcérou osamote.

Druhá: Dostaneš ju iba cez moju mŕtvolu.

Kapitola druhá – ako roky plynuli

Existuje predsa len niečo ako hranica. Od pôrodu roky ubiehali a ja som si opäť spomenula, prečo som sa do teba zamilovala. Prečo si ma ohúril. Prečo som sa oddala všetkému, čo si mi sľuboval. Dali sme jej meno Ema a ty si bol úžasný otec. Tak to vyzerá. Moja ostražitosť pomaly ustupuje a niekedy si myslím, že to bol len výplod mojich hormónov. Niekedy vás pustím na zmrzlinu. Ema sa vždy vráti s tričkou od zmrzliny. Sú na ňom flaky od vanilkovej a smotanovej zmrzliny. Len raz som sa pristihla

ako prikladám jazyk k detskému tričku. Ako stojím v práčovni a voniam zaschnutú škvrnu. Aby som si bola istá. Dovolím, aby išli spolu do škôlky. A z okna sledujem, ako ju nakladáš do auta. Všetko vyzerá v poriadku. Ty si milujúci otec a ja milujúca matka.

Týždne a dni sa miňajú. Zazvoní telefón. Odtrhnem zrak od počítača.

„Dobrý deň, volám zo škôlky Lienky,“ jemný hlas mi spôsobí zatmenie pred očami.

„Stalo sa niečo? Je Ema v poriadku?“

„Vy ste maminka Emy? Prepáčte, nebola som si istá, či volám správne...“

„Áno som. Stalo sa niečo?“ skočím jej do reči.

„Nie, ale to som sa chcela spýtať ja vás? Či je všetko v poriadku... viete inokedy komunikujem s pánom manželom, ale teraz nikto nedal vedieť... ani sa mu neviem dovolať, tak volám vám.“

„O čom to hovoríte? O čom komunikujete s mojím mužom? Nerozumiem vám.“ Na čele sa mi tvoria kvapky potu a telo mám v chladnom kŕči.

„Ema už druhý deň nebola v škôlke a väčšinou váš pán manžel dá vedieť, že nepríde, ale teraz...“ zvyšok nepočujem. Učiteľka stále niečo rozpráva, no ja neregistrujem. Myslím len na to, že som spravila chybu. Všetko je to moja chyba. Zruším hovor napriek tomu, že učiteľka je niekde v strede vety. Okamžite vytočím jeho číslo. Zvoní. A na konci zapípa. Vstávam od stola a nikoho nevnímam. Nasadnem do auta a domov idem stovkou cez mesto. Stále ťukám na jeden kontakt a počúvam ako vyzváňa. Vystúpim z auta, nezamknem. Rozdrapím vchodové dvere a začujem smiech. Prebehnem do obývačky. Sedia tam. Ema v tvojom lone a ty s rukou v jej vlasoch. Napne ma. Ema zoskočí z gauča a pribehne ma privítať. Vidím ten strach v твоjich očiach. Vidím, že sa bojíš, že som ťa pristihla pri niečom zlom. Pri tom, čo robíš. Nič nepoviem. Ťahám Emu so mnou do našej izby. Zabuchnem dvere a zamknem. Vyťahnem veľký kufor a začnem do neho hádzať veci.

„Pusti ma dnu, porozprávame sa o tom,“ vyklopávaš z druhej strany. Nereagujem.

„Nechcel som, aby vymeškala, ale chcel som s ňou tráviť deň len ako otec a dcéra,“ žlč mi vystúpi až do hrdla.

„OTVOR!“ to je posledné zavrčanie pred tým ako kopne do dverí. Vidím ako sa Ema schová pod posteľ tesne pred tým, ako sa dvere rozleťtia. Ako jeho pohľad padne najskôr na kufor a potom na mňa. Pár krokmi je pri mne a dá mi facku. Zdrapí ma za ramená a trasia mnou. Hlava mi lieta dopredu a dozadu.

„Myslíš si, že mi ju môžeš zobrať?“ zatrasenie. Niečo mi rupne v krku.

„Myslíš, že ju nechám odísť?“ sotí ma a ja padnem na zem.

„Môžeš odísť, ale Ema zostane so mnou.“

Tak sme zostali. Ráno sa zobudím a zaveziem Emu do škôlky. Po škôlke ju zaveziem na všetky krúžky, kam som ju prihlásila, aby čo najmenej času trávila doma. Dala som výpoveď v práci, aby som bola stále pri Eme. V noci sa ku mne pritúlil a šepkáš mi do ucha, že nikdy neodídem.

Ako ti Emu nikdy nevezmem. Ako mňa necháš ísť, ale Ema zostane. Ako si bol za právnikom a ak chcem, môžeme sa kludne rozvieť, ale potom Ema s tebou zostane sama. Teraz už nemám kam ísť. Moje úspory sa míňajú a zo dňa na deň som od teba závislejšia. Našla som si novú prácu, kým je Ema v škôlke, Lenže tá ani zďaleka neporyje právnika, dieťa ani život. Keď s ňou tráviš čas, vždy som nablízku. No aj ty, keď sa snažím ujsť. Ak Ema nepríde na čas do škôlky, hneď ti volajú. Aj s krúžkami si súhlasil, ale všetko máš pod kontrolou. Všetci sa na mňa dívajú ako na šialenú. Robíš ju zo mňa. Akoby som chcela uniesť vlastné dieťa. Všetci ma kontrolujú. Všetci ma pozorne sledujú. Nezáleží mi na tom, kým je moje dieťa v bezpečí. To, že som podcenila situáciu a silu dojmu som pochopila krátko potom.

„Chcem sa rozvieť,“ povedal si mi, keď sme sedeli pri nedeľnom obede. Ema tancovala v obývačke na koberci a cez hluk televízora nás nepočula. Ostražito som na teba zagánila. Nevedela som, či je to dobré alebo zlé. Nevedela som, čo treba robiť.

„Chcem sa rozvieť,“ zopakoval si.

„Áno, počula som,“ poviem a naberiem si na lyžičku slíže a polievku. Horúca tekutina mi spáli hrdlo.

„Chcem dostať Emu do výlučnej starostlivosti.“

Lyžičku šmarím do taniera až z neho vyšplechne celá polievka. Zostane medzi nami ticho.

„Len cez moju mŕtvolu,“ zavrčím.

„Neviem, či budeš mať na výber. Nič nemáš,“ pousmeje sa, „si labilná,“ pokračuje, „každá učiteľka si myslí, že chceš ublížiť nášmu dieťaťu... všetci ňa považujú za šialenú. Dokážem sa o Emu lepšie postarať.“ Oprie sa o operadlo stoličky a ruky si prekríži na hrudi. „Toto divadielko o chvíľu skončí. Postarám sa o Emu a ty si rob čo chceš.“

Päsťami udriem po stole, ale nič nepoviem. Naozaj som bola hlúpa. Zamotala som sa do vlastných sietí a teraz sa z nich neviem vymotať.

„Hnevaj sa koľko chceš, ale prehrala si.“ Vstane od stola a odíde do obývačky za Emou.

Zobudím sa v strede noci. Viečka mám ťažké. Pretočím sa na druhý bok a chytám sa opäť zaspáť. Niečo však nie je tak, ako má. V prstoch pociťujem mravenčenie. Načiahnem sa rukou na druhú stranu postele a zistím, že je prázdna. Ospalosť zo mňa okamžite vyprchá. Druhá strana postele je prázdna. Možno ešte neprišiel do postele, alebo išiel na záchod. Chodidlami sa dotknem studenej dlážky a potichu sa zakrádam bytom. Začujem plytké dýchanie. Dvere na Eminej izbe sú pootvorené. Najskôr zbadám posteľ. Ružovú prikrývku, z ktorej vykúkajú detské nôžky. Spí. Tričko má vyhrnuté, ale vyzerá kludne. Hrudník sa jej dvíha v pravidelnom rytme a hnedé vlásy má rozprestrené na vankúši. Trochu si vydýchnem, no aj tak počujem ten zrýchlený dych. Pootvorím dvere o trochu viac.

Vtedy ňa zbadám. Stojíš nad jej posteľou a z tvojich úst vychádzajú stony. Ruku máš v pyžamových nohaviciach. Vidím ako tvoje telo priráža do vlastnej ruky. Ako v jednom momente zakloníš hlavu z pôžitku. Hneď sa však pohľadom vrátiš k našej dcére. Zrýchluješ. Druhou rukou sa oprieš o stenu. Nechcem sa viac dívať. Cúvnem a prikryjem si ústa, aby som nevykrikla. Zveziem sa popri stene a snažím sa normálne dýchať. Musím začať rozmýšľať. Neviem, čo mám robiť. Celá sa trasiem a nedokážem uvažovať. Čo je horšie, nedokážem ani nič spraviť. Rozpoznám moment, kedy vyvrcholíš. Spamätám sa a rozbehnem sa do izby. Lahnem si do postele chrptom k dverám a tvárim sa, že spím. Matrac sa prehne pod tvoju váhou, keď si ľahneš do postele. Zaspíš, akoby sa nič nestalo. Akoby si sa

práve nevystriekal nad telom našej dcéry. Nenávidím Ťa. Tak strašne Ťa nenávidím. Lenže seba nenávidím ešte viac. Pretože som to celé dovolila.

Kapitola tretia - teraz ráno a posledné minúty

Nespím. Pomaly začína svitať, ale obloha je sivá. Dnes bude pršať. Pomaly vyklzнем z postele. Spíš tvrdo, a tak sa rýchlo prezlečiem. Zavriem dvere na našej spálni a vkľzнем do Eminej izby.

„Dobré ráno hviezdička,“ pohladkám ju po vláskoch, „mám pre teba prekvapenie. Spravíme si výlet, ale musíme byť potíšku.“ Šepkám jej.

„Ocko vravel, že s tebou nemám ísť nikam sama.“

Zamrznem.

„Vravel, že si chorá. Cítiš sa zle?“ vidím v jej malých očkách strach.

„Nie zlatko, ocko nás tam už čaká, máme sa tam ponáhľať,“ kašlem na to, že je len v pyžame. Na nohy si dá papuče a ja ju Ťahám za sebou do auta. Pchám kľúče do zapaľovania a štartujem. Ruky sa mi trasú.

„Môžem zavolať ockovi?“ Ema sa myká v sedačke.

„Nie,“ pozriem do spätného, aby som ju skontrolovala.

„Ale ja chcem ocka,“ spustí plač, „s tebou sa bojím.“

Udrie ma to ako facka do ksichtu. Roztrasiem sa. Rukami zvieram volant. Ema plače. Na čelné sklo padajú kvapky. Rozprší sa a stierače behajú hore-dole. Ledva vidím na cestu. Ema začne kričať. Telefón mi neprestáva zvoníť a vibrovať. Príde mi esemeska, že si na mňa zavolať polícia. Pretože som uniesla Emu. Pretože som ju zachránila. Oprávím sa v hlave. Zachránila som ju a ty sa jej už nikdy nedotkneš. Mobil stále zvoní a Ema stále kričí. Cinkajú mi správy. Zvriesknem a zastavím auto na krajnici. Nič nevidím. Leje. Zdvihnem mobil, ale Ema tak kričí, že radšej vystúpim z auta. V okamihu som celá mokrá. Priložím si mobil k uchu.

„Kde si?!“ zvrieskneš.

Neodpovedám.

„Keď Ťa nájdem, tak Ťa zabijem!“

„Videla som Ťa v noci,“ konečne je na druhej strane ticho. „Videla som Ťa, ako si honíš nad našou dcérou.“

Skôr ako niečo povie, buchnú za mnou dvere od auta. Obzriem sa. Ema sa odopla a vyskočila z auta. Beží preč.

„Budem si s ňou robiť čo chcem.“ Počujem to pred tým, ako mi mobil vypadne z rúk a rozbehnem sa za Emou. Bežím cez vysokú trávnu a snažím sa ju dobehnúť. Zachytím ju tesne na okraji rieky. Zmieta sa mi v náručí a snaží sa ma uhryznúť.

„Nechaj ma!“ kričí po mne.

„Prestaň!“ kričím na ňu aj ja.

„Nenávidím ťa!“ pomaly sa lámam na kúsky.

„Prestaň Ema!“

„Chcem ocka!“ z očí sa jej valia slzy. „Ockooo!“ kričí.

Hnev vo mne stúpa. Nedovolím, aby sa jej čo i len dotkol. Sotím ju do rieky a zdrapím ju za hlavičku. Tlačím jej telíčko, až kým nezmizne pod hladinou. Niečo vo mne sa láme a niečo odštiepuje. Cítim ako sa ma niečo vo mne snaží zastaviť. Driapem samú seba, no moje telo nepovoľuje. Zatláčam telo svojej dcéry viac do bahnitého dna.

„Ochránim ťa,“ zašepkám a jej telo ochabne.

Môj stisk povolí a ja sa vystriem. Nič necítim. Telo mojej dcéry uchyťí prúd a ťahá ho preč a sním aj kus zo mňa samej. Spravím krok hlbšie do rieky. Posledné, čo vidím pretým, než ma uchyťí prúd, som ja sama ako kľačím na brehu rieky. Moja duša uviazla na tom mieste, kde som zachránila svoju dcéru. Navždy zostanem na brehu s pohľadom upreným na miesto, kde odplávali dve mŕtve telá. Nikto nám už neublíži. Rozdelí nás len peklo, do ktorého smerujem. A za jej záchranu ma postihne boží trest.

Natália Korineková, 19 rokov, Prievidza

KOSTI, RETROFUTURIZMUS, EINSTEIN-ROSENOVE MOSTY A PRIJATIE ENTROPIE

Milujem svoje rebrá. Naozaj, ten pocit, keď ležím na posteli, hľadím do stropu a nahmatávam medzeru medzi vytŕčajúcou kosťou a zvyškom tela je neopísateľný. Cítim sa tak neskutočne zraniteľne, ako fotografia na filme v miestnosti s červeným svetlom, ktorá dúfa, že nikto neotvorí dvere a nevpustí dnu jas, ktorý zničí jej existenciu.

Ale zároveň sa cítim odvážne, ako model na obálke časopisu, s priehľadnou kožou, pod ktorou vidno všetky prebiehajúce telesné procesy.

Milujem svoje bedrá. Naozaj, ten pocit keď zadržiam dych a nahmatám priehlinu v panve medzi pravým a ľavým je vrchol anatomického pôžitku. Na rozdiel od iných častí môjho tela, kosti, hoc niektoré krivé a ledva funkčné, mi dodávajú sebavedomie. Pocit, že keď sa ma niekto dotkne, nebude mnou znechutený, prinajhoršom len vystrašený.

Milujem svoje kosti, každú jednu z nich a dala by som čokoľvek za to aby nemuseli byť potiahnuté mäsom. Bola by som v skutku nádherný kostlivec. Najviac - sexy - kostlivec - na zemi. Ale nie som. Najvyšší level, na ktorý sa môžem dostať je „skinny legend” - ale to by nado mnou nesmeli visieť všetky tie páry očí pozorujúce každý môj krok psychicky narušenej osoby.

Ženy vyhadzujú milióny eur na to aby mali krajšiu pleť, aby mali plnšie pery, väčšie prsia, dlhé mihalnice, nechty a husté vlasy. Muži vyhadzujú milióny eur na proteíny, kreatíny a permanentky do posilňovne, na lepšiu jawline, menšiu pravdepodobnosť straty vlasov alebo nebudaj vytvorenia vrások. Transľudia vyhadzujú milióny eur na to aby sa vo svojom tele cítili ako doma a vystihovalo to, kým sú.

Telo. Telo. Samé telá. Stavíme identitu ľudí na tom, čo majú medzi nohami, akej farby je ich pleť, akú veľkosť nohavíc nosia. Určujeme našu hodnotu podľa obvodu tam hore, dĺžky tam dole alebo napokon aj podľa inteligenčného kvocientu, ktorý v skutočnosti vôbec nemusí byť koherentný so skutočnou inteligenciou danej osoby.

Porovnávame sa podľa toho, či svaly sa hýbu rýchlejšie, či svaly sú ohybnejšie alebo ktoré zas viac znesú. Podľa toho ako sa niečie vlasy lesknú, pery bozkávajú, či nohy majú lepšie proporcie, či nos je lepšie zahnutý.

Dopekla keby to telo nemáme, tak sme slobodní! Nebolo by nám všetkým lepšie keby máme len kosti? Ja totižto milujem svoje kosti... Rebrá. Bedrá. Lícne kosti. Ale oči, tie by som si nechala, inak by som sa totižto našho nemohla pozeráť.

Na jeho svetlé kučeravé vlasy a sústredenú tvár vykúkajúcu spod oranžovej deky, sledujúcu obraz v televízii. Will Hunting plače do pleca Seanovi... Aj jemu padne z oka pomalá slza, pousmeje sa, pretrie si pravé oko. Sivé oko farby hmlistej februárovej oblohy o 6:47 ráno. Je tak nádherný... Viem to povedať každému, len sebe nie. A tak si klamem každý deň v nádeji že na čím väčšiu nenávisť si zvyknem, tým menej ma môžu iní zraníť.

—

Opýta sa ma, či som videl film Dobrý Will Hunting. Odpoviem, že nie, ale veľmi dlho ho mám na zozname filmov, ktoré by som rád vidiel. Predsa o ňom začne rozprávať, akoby som presne vedel o čom ten film je a poznal každú postavu v ňom. Robí to tak vždy, keď ju niečo fascinuje. Rozsvietia sa jej oči a trkoce ako malé dieťa v predškolskom veku. Milujem to.

Milujem ju.

Cituje Seana, Willovho terapeuta, keď vraví, že nedokonalosti neexistujú, že sú len krycím názvom pre čokoľvek, čo človeka ruší v jeho priemernom vnímaní. A nie všetko, čo je rušivé, je predsa negatívne.

„Väčšinou práve to, čo nás ruší, nás zároveň aj vzrušuje.“

Žmurkne a pobozká ma na ľavé líce, ostane mi na ňom odtlačok jej rúžu farby pálenej hliny.

Sadne si vedľa mňa na gauč s tmavomodrým poťahom a zapáli si cigaretu. Druhú ruku položí na moje plece. Fascinujú ma jej dlhé tenké biele prsty, ako nimi klopká po mojej kľúčnej kosti v tej časti, kde sa napája na ramennú. Usmeje sa opitým, no nevinným úsmevom a začne rozprávať. O nedokonalostiach, ktoré na mne zbožňuje.

Ak by mi o nich vravel ktokoľvek iný, odišiel by som z miestnosti, zavrrel sa do kúpeľne, oprel sa rukami o umývadlo a prázdnyimi obrovskými očami by som na seba hľadel v špinavom zrkadle v retrofuturistickom ráme z '89., rozmyšľajúc, či sa chcem utopiť vo vani, vyvracať všetok obsah môjho žalúdka do záchodu, vypáliť si pľúca do čierne desiatimi krabičkami malboriek, preliať svoje orgány lacnou vodkou alebo to s tou smrťou nenaťahovať a rovno skočiť z okna. Bývali sme v centre, takže by to malo celkom efektne dramatický spád. Doslova.

Ale keď o nich hovorila ona, cítil som sa ako najkrajšia a najdokonalejšia bytosť na svete... Tak, že by som napísal autobiografiu, ktorá by vyšla pod titulom: „Narcizmus a iné poruchy“, tak, že by som si do peňaženky založil fotografiu samého seba a poslal by som si z dovolenky v Paríži domov pohľadnicu venovanú „drahému mne“ a zakončil by som to búrlivou nocou, kedy by som sa na dvojlôžku vyspal sám so sebou. Ale NAOZAJ vyspal. Tak veľmi jej láska ku mne podporovala moju lásku k sebe samému.

Cítil som sa ako George Michael v rozopnutej košeli na plagáte v izbe šesťnásťročnej dievčiny, ktorá netuší že je gay. Ako ten portrét Jamieho Campbella Bowera v jej skicári, ktorý určite tajne objímal, keď som sa nepozeral.

Ako Thomas Anders z Modern Talkingu s vyfúkanými vlasmi a ružovou trblietavou blúzou, ktorou ovládol svet disco kaziet. Ako Nikolai Lantsov žmurkajúci na palube svojej lode, ktorý s ňou trávil v snoch noci

častejšie ako ja, ako Nick Nelson, najdokonalejší muž v histórii mužov, ktorého mala na prvej priečke a nedokázal som s tým nič urobiť. Cítil som sa ako David Bowie, chameleón rocku s flitrovanými nohavicami a triádou očných tieňov a najrozsiahlejšou paletou piesní a farieb, akú rocková scéna mala možnosť zažiť. Cítil som sa dokonaly.

Postupom času som však zistil, že som sa tak cítil len preto, že level dokonalosti, ktorý odo mňa očakávala bol nulový. Ona dokonalosť priam neznášala, vyhýbala sa jej, považovala ju za absolútne neprirodzený stav vecí. A rada túto výpoveď argumentovala poznatkami z astrofyziky, keď hovorila, že aj vesmír sa bez umelých zásahov človeka nachádza v stave entropie, chaosu a najlepšie funguje vtedy, keď je nedokonalý. Do nedokonalosti bola skrátka zbláznená.

Čiže aj do mňa. Keď som sa rozhodol byť sám sebou a na nič sa nehrať. Nedávať sa do hranatej škatule, keď prirodzený stav telies vo vesmíre je guľa.

Bola do mňa zbláznená aj s mojimi kruhmi pod očami, troma zbytočnými pehami na nose, strapatými neposlušnými vlasmi, plochými nohami, krivými očnými zubmi. Aj bez hladkej pleti, širokánnskych chrbtových svalov, opálenej pokožky, či dokonale vypracovaných tehličiek na bruchu. Keď som zostával entropický, cítila sa pri mne bezpečne, prijato, nepotrebovala dosahovať falošné svetské ideály a začala sa mať konečne rada. A to stálo za viac ako byť Bratom Pittom alebo Tomom Hollandom.

—

Moje životné motto bolo, že každý môžeme byť všetkým. A tým som sa snažila žiť. Prečo by som totižto mala mať len jednu obľúbenú farbu, keď ich môžem mať 6? Prečo mať jedného obľúbeného interpreta, keď ich môžem mať 54? Prečo mať jeden štýl, keď môžem miešať 11 úplne odlišných dokopy? Prečo byť len tým, čím povedali že som v pôrodnici, keď môžem byť hocikým iným? Prečo by som ako umelec, aktivista, dizajnér a filozof mala čerpať inšpiráciu len v humanitných vedách, keď mám celý svet vied prírodných na preskúmanie?

A tak som začala do svojich umeleckých úvah pridávať paralely a analógie z kvantovej fyziky, teórie strún, či multiverza v nádeji, že skrz ne

pochoším zmysel svojej existencie a to, prečo je niekedy tak strašne náhodne krásna i ťaživá zároveň.

Prečo zvládnem celé týždne tancovať ulicami ako Tao Xu s očami žiariacimi ako diskogule, bingewatchovať Heartstoppera a vymýšľať si cez nudné predmety v škole fake scenarios, ako najviac bezstarostná a najveselšia osôbka na svete, ktorá má stres a starosti úplne v... (viete kde, sem sa mi nehodila nadávka), a potom z ničoho nič klesnem do najhoršej melanchólie a beznádeje len preto že uvidím svoju siluetu v okne pod uhlom, ktorý nie je celkom vyhovujúci. Prečo zrazu začnem spochybňovať všetko, čomu som sa roky učila uveriť, čo mi vkladali do hlavy priatelia, rodina, psychológovia, Boh...

Snažila som sa na to prísť štúdiom čiernych dier, akoby odvrátenie sa od problému a zameranie sa na iný malo ten prvotný problém vyriešiť. Neprišla som na veľa. Nie som fyzik. Možno raz budem. Môžem byť predsa všetkým. Ale prišla som na jednu vec...

Že v celom tom časopriestore stávaním sa samým sebou po tom, čo nás svet presvedčí o tom, že sami sebou byť nemáme, je niečo, čo nekoreluje. Že všetci, čo nám dávajú rady veria, že cesta k sebaprijatiu je trojrozmerná, lebo nie sú fyzici a nevedia že vesmír má minimálne ešte jeden rozmer, a tým je čas. Vraví sa: „Čas všetko zahojí.“ Ale nikto tú frázu neberie vážne. Odkladáme cieľ do budúcnosti, kým je cieľom, ale akonáhle nastane moment, kedy by podľa spoločenských konvencií mal už byť splnený, na frázu s čakaním a trpezlivosťou zabudneme. To nie je ochrana pred lenivosťou a stagnovaním. To je nepochopenie vesmíru.

Áno, raz určite dôjdem do bodu, kedy bude všetko fajn a budem so sebou spokojná. Lenže tento moment nenastane vtedy, kedy si vy myslíte, že by mal nastať. Nastane vtedy, keď budem vedieť, ako so všetkými štyrmi rozmermi, ktoré naň vplyvajú, narábať.

Ako si mám totižto poskladať atóm, keď ešte nemám ani návod na to, ako pozbierať quarky? Ako mám mať sebavedomie pred inými keď ho niekedy nemám ani pred sebou? Ako mám pevne stáť na nohách v inej dimenzii, keď nemám ani len to poondiate lano trasúce sa mi pod nohami, vlákenko, na ktorom celá tá nová dimenzia stojí?

Všetci si nejak vedecko-fantasticky predstavujú, že zo stavu absolútnej nelásky, len tak cez červiu dieru, Einstein-Rosenov most prejdeme z čiernej diery stratenosti do bielej diery dokonalého života bez relapsov. Že keď už jem, tak som v poriadku, že keď sa usmievam tak nie som vnútri rozlámaná na kúsky... Návrat z čiernej diery ale možný nie je. Nie keď presiahneme horizont udalostí. Vtedy naša existencia zaniká. Nemôžeme sa len tak z tmy dostať na svetlo, lebo v tej tme umrieme.

Ale môžeme našu existenciu začať celkom odznova. Z ničoho. Ako Veľký tresk. Ale to stojí oveľa viac námahy ako si bežný človek dokáže predstaviť. Napokon, je to už príliš vysoká fyzika, ba dokonca metafyzika a my nie sme Hawking, Einstein, Oppenheimer ani Ježiš. Všetci iba naprázdno mudrujeme, tak ako teraz ja, a snažíme sa povedať niečo, čo tým druhým pomôže i keď hovoríme stále len zo subjektívnej skúsenosti a zabúdame odstraňovať idoly jaskyne Francisa Bacona. A i keď to teraz robím, z celej duše to mudrovanie, pokrytectvo a nevyžiadané rady neznášam.

Neznášam, keď sa ma ľudia snažia presvedčiť, že som v poriadku i keď nie som, alebo ma naopak donútiť nebyť v poriadku, keď už tam skoro som. Vytáča ma, keď človek, ktorý sa ma snaží motivovať k sebaláske vraví ako potrebuje cvičiť lebo inak nemá hodnotu. Je mi odporné, keď človek, ktorý mi vraví, že som pekná, komentuje výzor druhých za ich chrbtom. Nenávidím, keď mi ľudia povedia, že mám veľké sny a potom sa čudujú, že som znížila nároky na nulu.

Nenávidím, keď nemôžem stáť na dvoch stranách, byť všetkým a ničím, kráčať vpred i späť do starých rán, byť extrovert i introvert, skeptik aj idealista - keď nemôžem byť ako elektrón. Nenávidím, keď nemôžem byť sama sebou, nech už to v tej chvíli znamená čokoľvek.

Nenávidím, keď nemôžem byť človekom.

Niektorí vravia, že človek, ktorého milujú je ich celým vesmírom. Ja som nebol vesmír. Ako som už spomínal, bol som tá entropia v ňom, #dailydoseofchaos, ktorú považovala za základ všetkého zhmotneného v našej alternatívnej realite. (Čiže nie mimo nej, tam bol základ Boh.)

Trvalo mi dlho, kým som celý tento koncept prijatia nedokonalostí, ktorý vymyslela v jej „smokin’ hot” mozgu pochopil. Život totižto neplynie len priamo, a keď sa človek akýkoľvek proces vývinu snaží zrýchliť prechodom cez červiu dieru, časová dilatácia môže byť až taká, že preskočí tie najdôležitejšie okamihy, ktoré ho mali vyformovať. Bude stáť na korčuliach bez toho, aby sa naučil chodiť, bude piť whiskey skôr ako mlieko, bude mŕtvy skôr ako by začal žiť. Všetko je vytvorené tak, aby to išlo pomaly a postupne - len na univerzitách a v rýchlochoch to ešte nepochopili.

Ležali sme nahí medzi bavlnenými prikrývkami, na kostiach som mal opäť odtlačky rúžu farby pálenej hliny. Začiatky boli naozaj náročné. Stotožniť sa s tým, že to, čo ma na mne najviac odpudzuje zverím niekomu inému. Že odhalím svoje slabiny nie len doslova ale aj prenesene, že budem musieť byť zvodcom, keď na mne nič zvodné nie je.

Milovať iného, keď mi je to zaťažko sebe samému, neporovnávať sa s ňou, ale prijať fakt, že sa jej páčim. No nakoniec som sa dostal do toho bodu... Keď bolo všetko fajn a bol som so sebou spokojný. Ako Charlie v poslednej časti tretej série nášho obľúbeného seriálu. Keď som nerozmýšľal nad tým, ako si dorežem brucho alebo sa opijem sladkým vínom ale žil som prítomnosť.

200 miligramov kofeínu je množstvo, ktoré človeku spôsobí infarkt... Stačilo by vypiť niekoľko sto dokonalých citrusových batchov v Kauke.

Pri 0,4% alkoholu v krvi, človek stráca vedomie, dostáva sa do kómy a s veľkou pravdepodobnosťou umrie... Pozerám sa na fľašu bieleho prosecca, položeného na nočnom stolíku za jej zrkadlovým pohľadom upretým na moju nahú hrud.

Jedna cigareta denne, obsahujúca 6-12 mg nikotínu môže spôsobiť horší prietok krvi... Pozerám sa na škatuľku s odpudzujúcim obrázkom vedľa sklenenej fľaše perlivého vína.

5 gramov kokaínu je maximálna dávka, akú dokázali zniesť drogoví díleri predtým, ako sa predávkovali... Pomyslenie na to, že som v najhorších časoch rozmýšľal i o drogách ma zlomí...

Snažím sa to zadržať, odporovať entropii a autentickejši, ale moje srdce to nechce. Dolu lícom sa mi pustí studený štiplavý prúd vody. Pozrie sa na mňa, chytí mi tvár do bledých dlaní a vtisne mi bozk na čelo.

„Bude to v poriadku. Možno nie dnes, možno nie zajtra. Ale raz áno. A to „raz“ ti neutecie...”

Každá droga po čase prestane zaberáť a dostane nás do stavu pred jej užitím, no niekoľkonásobne horšieho. Chceli by sme zažiť jej účinky ako prvýkrát, ale už to nejde. S láskou to nie je o nič jednoduchšie. Ale v láske máme svoje konanie pod kontrolou a vieme jej prvotné účinky vrátiť ak chceme. Usmeje sa na mňa a skryje mi tvár pod perinu. Už niekoľko rokov a stále dokola sa učíme padať do čiernej diery a vznikať odznova. Ako dve individuálne bytosti, ale aj ako dve planéty splývajúce do jednej vo svete, kde takéto vzťahy vyzerať nemožno.

A to stojí za viac ako škoricovo-karamelová cigareta, alebo výberová káva. Nedáva mi to falošný pocit bezpečia ale ani sklony k paranoji. Je to reálne. Do takej miery ako niečo vo vesmíre, ktorý stojí na strunách môže byť.

Je to neisté, labilné, kývajúce sa, ale bezpečné. Je to akési miesto mimo času a priestoru, mimo minulosti a budúcnosti sveta, ktoré sú jedna strašidelnejšia ako druhá.

Je to ako náš byt, zariadený v štýle retrofuturizmu, prepájajúci len to pekné z ľavej i pravej strany časovej osi. Miesto farebných pohoviek, vlnitých schodov a šálok kávy, miesto prijatia medzi sebeckosťou spoločnosti, malinké nebo na našej veľkej Zemi. Ale čo vlastne?

Človek. Druhý, tretí, štvrtý človek. Hocikto, kto nám dovolí zachovať si prirodzený stav entropie.

Zuzana Ďurčanská, 29 rokov, Bratislava

V MENE VIERY

„Dôveruj Hospodinovi celým svojím srdcom a nespoliehaj sa len na rozum.“

„Otče. Cítim, akoby sa na mňa zavesil diabol. Bol som na spovedi len pred pár dňami, no on ma prenasleduje ešte viac.“

„Synu, diabol nikdy neprestane,“ povedal kňaz bez zaváhania „bude ťa stále pokúšať. Každý deň, každú hodinu. Je to jeho práca. Musíš sa ovládať. Musíš mu odporovať. Slabosť je brána, cez ktorú ti diabol vstúpi do srdca.“

„Bojím sa, otče,“ priznal sa. Hlas sa mu lámal ako poškodené drevo, „povedzte mi, ako sa mám ovládnuť, keď už neviem, čo je skúška a čo je snáď len moja chorá myseľ?“

„Synu môj,“ zašepkal, až mu z toho prebehla husia koža, „to, čo opisuješ, neznie len ako tvoja myseľ.“

Na chvíľu sa odmlčal, akoby zvažoval, či vôbec smie pokračovať.

„Diabol často neútočí priamo na človeka. Častejšie používa tých, čo sú mu najbližšie,“ jeho hlas bol tvrdý, pevný a neúprosne presvedčený, „ak máš pocit, že pokušenie prichádza z tvojho domu, z tých, ktorých miluješ, môže to znamenať, že temnota sa neusadila v tebe, ale pri tebe.“

Kňaz sa nadýchol a dodal ešte tichšie s takmer posvätnou vážnosťou:

„To dieťa, o ktorom si sa predtým zmienil. Ten nepokoj, ktorý v tebe vyvoláva,“ mierne prikývol, akoby potvrdzoval niečo, čo je nebezpečné vôbec vysloviť, „často sa duch temnoty skrýva v slabých, nevinných telách, aby oklamal otca, aby zaútočil na rodinu tam, kde je najzraniteľnejšia.“

„Otče. Ja som sa už pokúsil pomôcť mu.“

Prstami si prešiel po čele, akoby sa hanbil len pri pomyslení na vlastné slová.

„Nútil som ho modliť sa,“ priznal, „najprv len večer ale keď začal vzdorovať. Keď na mňa pozrel tými očami, akoby ani nebol môj syn. Musel som pritvrdiť. Kľačal celé hodiny na trieske v kúte. Opakoval Otčenáš, Zdravas, kým sa mu hlas nelámaval.“

Kňaz pokojne preložil ruky.

„To nie je krutosť, synu. To je disciplína duše. Pokračuj.“

„Občas,“ otec prehltol, „občas sa mu to nepáčilo. Plakal. Prosil, aby som ho nechal spať. Ale ja som vedel, že to je len odpor tela a temnota v ňom sa bráni.“

Zdvihol oči na kňaza, akoby hľadal potvrdenie.

„Častokrát som ho cez deň zamykal v izbe.“

„Na ako dlho?“ spýtal sa kňaz ticho.

„Niekedy na hodinu. Niekedy na celý deň,“ odpovedal otec, „bez hračiek. Bez jedla a vody. Bez ničoho, čo by ho rozptyľovalo, aby premýšľal a pochopil, čo robí.“

„Povedz mi,“ prehovoril kňaz pokojne, „keď ho necháš tak osamote, pomáha mu to?“

Otec mlčal.

„Alebo sa to zhoršuje?“

Otec sa nezmohol slova. Kňaz prikývol, akoby odpoveď už dávno poznal.

„Potom vieš, čo musíš urobiť.“

Otec sklonil hlavu do dlaní.

„Ja len... Nechcem mu ublížiť, otče. Je to predsa môj syn.“

„Pravá láska nie je mäkká, synu. Niekedy musíš dieťa priviesť k Bohu aj cez bolesť, ktorú zatiaľ nechápe. Si jeho otec. Je tvojou povinnosťou bojovať za jeho dušu.“

Kňaz sa odmlčal, akoby čakal, či slová padnú na úrodnú pôdu.

„Počúvaj ma dobre, synu,“ povedal a v jeho tóne nebolo ani štipky pochybnosti...chlapec musí pochopiť, že jeho spása nie je hra. Tieň v chlapcovi je ako prach, ktorý sa usádza v kútikoch duše. Musíš ním triasť, aby sa odlepil. A studená voda.“

Kňaz sa pousmial tým prísny, nepohnutým úsmevom.

„Chlad má v Písme svoje miesto. Zasieva pravdu a odháňa klamstvo. Niečo, čo dušu prebudí a vytrhne z diablovho spánku. To nie je krutosť, to je očista.“

Otec zadržal dych.

„A ak vzdoruje? Keď sa bráni modlitbe?“

„Ak je v chlapcovi nepokoj...“

Kňaz sa na chvíľu odmlčal.

„Ten sa ukáže sám a potom už nebudeš mať priestor na pochybnosť. Musíš ho viesť, aj keď tomu nerozumieš.“

Kňaz sa ticho nadýchol a jeho pohľad sa zmenil, už nebol len poradcom. Bol sudcom. V jeho tóne bolo cítiť chlad, ktorý prechádzal až do kostí.

„Synu môj, teraz si vypočuj moje slová.“

Zdvihol ruku a pomaly urobil kríž vo vzduchu.

„Boh vidí tvoju námahu. Vidí tvoj strach aj tvoju oddanosť,“ hlas mu znel čoraz hlbšie, takmer prorocky, „a preto ti udeľujem rozhrešenie. Nie ako úľavu, ale ako záväzok.“

Naklonil sa bližšie k mriežke.

„V mene Otca i Syna i Duchu Svätého. Nech ti je odpustené to, čo bolo z nevedomosti a nech je posvätené to, čo budeš konať pre ochranu tvojej rodiny.“

Jeho prsty sa dotkli dreva, akoby naň prenášal nejakú posvätnú váhu.

„Chod,“ kňazov hlas sa zmenil na prísny šepot, „nech ťa Boh vedie a tvoje dieťa pocíti pravdu, ktorú mu zjaviš.“

Potom sa pomaly oprel dozadu, čím jasne naznačil, že spoveď sa skončila.

Musí byť vedený, pomyslel si kňaz. Musí pochopiť, že slabosť nie je možnosť, že strach nie je ospravedlnenie. Je to boj duše a ja som jeho sprievodca. Koľko duší som už priviedol k svetlu? Koľko som nechal zablúdiť? Predsa, každý, kto váha, každé slabé srdce, každé dieťa, ktoré vzdoruje. To sú príležitosti Božej moci.

Jeho oči zablúdili späť k drevenej mriežke, kde sedel otec.

Tak veľmi sa bojí zlyhania a pritom nevie, že jeho rukou musí prísť pevnosť. Nechápe ale to nevádi. Pochopí.

Usmial sa takmer posvätným úsmevom.

Strach je dobrý. Strach je cesta k poslušnosti. Nie je to krutosť. Je to služba Bohu. Ak je niekedy tvrdá, tak nech. Lepšie byť tvrdý než vidieť diabla zvíťaziť.

Prikývol sám sebe.

„Chod', synu môj, choď s úľavou, ktorú nepochopíš ale choď bdely a pripravený. Skutočný boj sa ešte len začína.“

Otec vyšiel zo spovednice a jeho kroky sa zdali ťažšie, než boli skutočne. V hlave mu znela kňazova posledná veta. Chod' bdely a pripravený. Bdely. Pripravený. Opakoval si v mysli ako modlitbu. Musím byť pevný. Aj keď sa vzpiera, aj keď nerozumie, aj keď sa bojí. Nie som zlý ani slabý. Konám správne. Tak, ako mi povedal kňaz, nech Boh vedie moju ruku a jeho dušu. Zovrel ruky v päst tak silno, až mu zapraskali kĺby. Už nebudem váhať. Teraz začína boj.

Otec otvoril dvere a vstúpil do domu. V kuchyni bol chlad a ticho, akoby aj vzduch poznal jeho rozhodnutie. Jeho pohľad okamžite padol na syna, ktorý sedel pri stole, ticho a nehybne s očami upretými do prázdna. Musím byť pripravený a bdely. Opakoval si v mysli kňazove rady. Je to boj o jeho dušu. Nenechám diabla vyhrať. Otec sa zastavil pred synom, hlas mal tichý ale pevný. Na okamih sa mu pohľad zjemnil. Potom si spomenul na kňazove slová. Tvár mu stvrdla.

„Podme sa pomodliť, syn môj. Spolu. Teraz hneď.“

Chlapec sklonil hlavu, nevyslovil ani slovo.

„Musíš cítiť Boha. Musíš ho počuť vo svojom srdci. Ak sa budeš vzpierať, diabol ťa môže zviest'. A ja... Ja nedovolím, aby ťa pohltil. Kľač a modli sa! Opakuj modlitby, kým sa tvoje srdce neotvorí Bohu,“ prikázal, „Otče náš...“ začal otec.

Jeho hlas bol hlboký a monotónny. Slová plynuli rýchlo, bez dychu, bez prestávky, akoby sa báli ticha. Za stenou sa ozvalo tiché buchnutie. Chlapec sa mykol. Otec mu položil ruku na zátylok a zatlačil ho späť ku kľačaniu.

„Sústreď sa! Diabol počúva,“ zasyčal otec.

Spoza steny sa ozval plač. Najprv tlmený, potom prerývaný nárek, ktorý sa snažil zostať tichý, ako keby sa niekto bál byť počutý. Hlas ženy. Roztrasený. Zlomený. Plač prichádzal zo spálne. Spoza zamknutých dverí.

Niečo do nich trikrát udrelo, neskôr bolo počuť len šepot a prosba. Meno Boha vyslovené s nádejou, ktorá sa rozpadala na vzlyky.

„Tvoja matka sa čistí,“ povedal otec pokojne, „tak ako aj ty.“

Otcova ruka sa chlapcovi zaryla do ramena.

„Modli sa!“ povedal hlas.

Modlitba pokračovala ale Boh už dávno nepočúval.

Študenti

polizia

do 18 rokov

Lenka Starinská, 16 rokov, Stará Lubovňa

GYMNAZIÁLNE VÝLEVVY (Z KADIČIEK)

dve plné šálky spolu reagujú
rozpúšťaš sa v rannej káve
ako kocka kryštálového cukru
sacharóza na ktorú vzniká závislosť

dopijem čiernu bez sladidiel
cukorničku podám tej
čo má pre ňu miesto pri stole

hamlet na čaji s pytagorom
sme
x kvadratickej rovnice
so záporným diskriminantom

v tejto množine je vákuum
padám k zemi rovnako rýchlo
ako moje prázdne -

nie sme

vedľajšie účinky

do misky si naložím
zavárané večerné ticho
naložené
v pouličných svetlách

ráno mi stále blikajú oči
mlčanie sa prelieva v ústach
ešte sa celkom nerozštiepilo

natrvalo mi zlepí jazyk

Renáta Šillerová, 17 rokov, Bratislava

DOLU

A to je to, prečo neviem spať

Hlúposť, čo bolela:

-

Tvoje oči v mojich

Moje slová v твоjich

Moja chyba

Aj tvoja

Ruka na mojom holom boku

(Kam si si kurva myslel, že ideš?)

A to je to:

Klasika verzus džez

-

Viem, že sa mi to nesnívalo,

sám si to povedal.

-

... a to je to.

Stefanie May Žilinčíková, 18 rokov, Žilina

MOTÝĽ

Na zemi sedí vrch
na vrchu sedí strom
na strome sedí drozd
na drozde sedí on.
Okolo sa ozývajú detské zvončeky
nosia radosť dospelým
žblnkot mladému duchu.
Motýľ skočil do vzduchu.
Plávať tak životom
ako on vzduchom
na ružiach spávať
na púpavách vstávať
oblakom mávať
nikdy sa so smútkom
so strachom
s nešťastím
nehovárať.
Kto však by to ozaj chcel?
Zem bez prasklín ostane suchá.
Na strom bez hrče sa nedá liezť.
Obloha bez mraku úpal len volá.
Zrno kým mlátenie
mletie neznesie
drvenie nezdolá
nehcú ho jesť.

Na strome sedí drozd
visia na ňom topánky
rýchlo beží bosá nôžka
pofúkanie od mamky
zahojí ju porezanú
aj mamkino srdiečko
keď už slnko zapadá.
Na vrchu sedí strom
leží tam biela obálka
v slzách jeho sestričky
ktorú viac už neobjíme
rozvoniava fialka.
Na zemi sedí vrch
pri vrchu psíča traslavé
našlo sa v teplých rukách
ich zohrieva len láska srdca
čo vlastných ľudí nemá
a hviezdy sú mu prikrývkou.
Motýľ skočil do vzduchu.
Ten prúdil až tam
kde miesto neho
prúdi Svetlo v tmách.

Študenti

průzva

do 18 rokov

Tamara Gardianová, 14 rokov, Považská Bystrica

REZIGNÁCIA

Po dlhom dni som konečne prišiel domov. Po mesiaci sa mi podarilo zohnať dostatok jedla aj pre mňa aj moju ženu. Tešil som sa na chutnú večeru a aj na ňu. Čakala na mňa kým sa vrátim. Neradi opúšťame domov obaja naraz. Sú zlé časy. Nieкто by nás mohol okradnúť. Tiež ju tu nerád nechávam samú, no viem, že Sára si so všetkým poradí. Je silná. Inak by tu už asi nebola.

Mäso sme si opiekli a chystali sa ho zjesť, keď tu do nášho domova vtrhli vojaci. Mali brnenia a meče, zbrane a prilby. Začali na nás niečo kričať a potom útočiť. Snažil som sa ochrániť seba a hlavne Sáru, no bolo ich priveľa. Trhal som im hlavy. Bil sa a kričal. No oni ma zviazali. Sára sa napriek tomu nedala. Odolávala dlhšie ako ja a zaplatila za to. Snažil som sa zo všetkých síl laná roztrhnúť, no keď sa mi to podarilo, už nebola medzi nami. Videl som ako jej podrezali hrdlo tesne predtým ako som sa rozviazal.

Nedokázal som to. Neochránil som ju. Žiaľ sa rýchlo premenil na hnev keď na mňa vojaci znova začali útočiť, ale tentokrát nemali šancu. Za jej smrť zaplatia svojou krvou. Zabil som ich. Všetkých. Trhal som im meče z rúk a hlavy z krkov kým nezostal ani jeden. Niektorí sa snažili ujsť, no môj hnev bol rýchlejší ako oni.

Po tom ako nezostal ani jeden som si na chvíľu sadol. Musel som. Bol som unavený, ale predovšetkým smutný. Zabili ju. Už ju nikdy neuvidím. A nieкто kvôli mne už nikdy neuvidí svojho otca ani brata. Ako som

mohol? Bola to moja vina. Alebo nebola? Vtedy som si uvedomil, že za všetko môže ten kto ich poslal. Kráľ. Má plnú hlavu nenávisti voči mne. A pritom som mu nič neurobil. Sára mu nič neurobila. A tak či tak sme tu.

Rozhodol som sa ísť za ním. Za toto bude pykať – buď ma nechá na pokoji alebo umrie aj on. Ako len mohol? Prečo by to robil? A ja som sa tak veľmi snažil. Snažil som sa byť dobrým, dodržiavať jeho pravidlá, nekradnúť... Až doteraz. Boli sme hladní. Čo som mal robiť? Ale oni mi za to zabili ženu. Nenávidím ich. Všetkých! Pomstím sa. Musia mi ju vrátiť. Musia! Veď predsa majú tých svojich lekárov alebo čo, takže nejako sa to musí dať napraviť, nie?

A tak som šiel. Ľudia sa za mnou otáčali a kričali keď ma videli letieť nad mestom. Drakov nikdy nemali radi, ale ani ja nemám rád ich. Napriek tomu neútočím. Nikdy som neútočil. Ani Sára. A aj tak ma nenávidia.

Keď som pristál na nádvorí hromovým hlasom som zakričal: „Prečo si mi vzal moju ženu? Vráť ju! Máš jeden deň na to, aby si našiel spôsob ako, inak celé kráľovstvo ľahne popolom!“ A skôr ako na mňa čo i len stihli vystreliť, som odletel. Prišiel som domov, do našej jaskyne, a stále som v kútiku duše dúfal, že sa jedného dňa do nej vráti aj ona, ale...kráľ ma zle pochopil. Namiesto toho, aby poslal liečiteľov, alchymistov, niekoho kto by mi ju vrátil, poslal mi svoju vlastnú dcéru.

Prečo by ľudia brali životy, ak si uvedomujú, že ich nemôžu vrátiť? Prečo mi ju vzali? Nerozumel som tomu. Princeznú som nechcel, no nakoniec som si ju z čistej pomstyctivosti nechal. Prišiel som o niečo ja, tak nech o niečo príde aj kráľ. Oko za oko, zub za zub. Rozhodol som sa však princeznú nezavraždiť. Som drak, nie monštrum. Aj keď to nikto iný nevidí.

Na Sárine telo som sa nedokázal ani pozrieť, no konečne som si priznal, že je definitívne preč. Chcel som ju pochovať. Zaslúžila si to. A princezná si zaslúžila byť chvíľu sama. Videl som v jej očiach obrovský strach. Vyšiel som von a začal kopať. Rakva vo veľkosti draka neexistovala. Drakov je totiž na svete málo. Popravde...neviem čo sa robí s telami drakov. Ako uctieva mŕtvych náš ľud? Rodičia ma opustili keď som bol ešte mláďa. No zato viem ako pochovávajú ľudia. Ironické nie? Prežil som len vďaka nej. Celý čas čo som kopal som premýšľal ako ju čo naj dôstojnejšie pochovať. Nezaslúži si byť len tak hodená do jamy...

Z jaskyne som zobral plachtu pod ktorou spávala a zabalil ju do nej. Jemne som ju vložil do jamy a išiel som natrhať kvety. Ruže. Jej obľúbené. Vždy sa jej páčilo, že sú krásne a zároveň nebezpečné. Tvrдила, že sú ako ona. A tak som natrhal veľkú kyticu a pochoval ju s nimi. Vedel som, že to by sa jej páčilo. Keď som všetko dokončil, udupanú zeminu som polial. Dúfal som, že ak počkám dostatočne dlho, vyrastú z jej hrobu kvety, a ja ju budem mať zase aspoň čiastočne pri sebe.

Po niekoľkých dňoch sa pred naším domovom začali objavovať rytieri. Mysleli si, že získajú naspäť princeznú, ale aj ja som chcel niekoho naspäť a nesplnilo sa mi to. Rozdiel však bol v tom, že princezná žije, dostáva jest, spí dokedy sa jej zachce, ba dokonca sa s ňou takmer nevidím. Nezaujíma ma. A asi ani týchto princov a rytierov nie, lebo väčšina z nich ušla len čo ma videli. Až na jedného.

Objavil sa po dlhej dobe. Bolo vidno že má za sebou dlhú cestu, a že ju prešiel len kvôli princeznej. Bojoval statočne zo všetkých síl. Mohol som ho zabiť. Mal som ho zabiť. No keď som videl to odhodlanie a lásku, ktorú mal v očiach... Keby som bol taký býval ja, Sára by tu ešte bola. Nemohol som mu zobrať jeho Sáru. Veď ani on mi nezobral tú moju. Nezaslúžil si to. No ja som si smrť zaslúžil. Odsekol mi všetkých dvanásť hláv. Nesnažil som sa ho zastaviť. Aspoň sa znova stretnem s mojou láskou, s mojou Sárou. Len škoda, že som tu nebol tak dlho aby som videl rásť jej ruže.

Tereza Gardianová, 17 rokov, Považská Bystrica

OKOVY STRACHU

Po daždivej noci sa v meste usadil opäť tuhý zápach sardiniek. Na mierne prítmie si každý privykol. Sivé domy lemovali ulice, no ich bezfarebnosť bola zvláštne upokojujúca. Striedavá zmena teplôt ma aj v jasnom auguste prinútila vziať si kabát. Do školy som to mala desať minút, no i tak som každé ráno vyrazila o niečo skôr. Rána boli muzikálové. Zvuk plechových áut a vrava ľudí tvorili dokonalú symfóniu. Aj moja školská taška vydávala jemný cinkavý zvuk, vďaka ktorému som sa niektoré dni cítila ako dirigent. Čím rýchlejšie som kráčala, tým zvuk pridával na intenzite. Takto som si v taške nosila vlastný hudobný nástroj aj keď som na žiadny skutočný hrať nevedela.

Cez okno zazriem susedu Matildu. Jej vlasy majú iný odtieň ružovej, než mali naposledy. Asi si ich prefarbila. Celkom sa podobajú na cukrovú vatú, a to nie je kompliment. Nerozumiem, prečo sa snaží byť iná ako ostatní, snaží sa vyčnievať... Možno túži po pozornosti? Mám teóriu, že nikdy nedostala lásku od otca a teraz hľadá muža, ktorý jej to prázdne miesto v srdci nahradí. Ľudia ju však práve preto nemajú radi. Nezapadá. Na vine nie sú len tie jej vlasy. Žije s dvanástimi mačkami, zbiera v lese bylinky a mieša si mastičky. Nemala odmietieť prácu, ktorú jej štát určil, môže si za to sama, že je vyvrhel spoločnosti. Niektorí ľudia akoby potrebovali byť za každú cenu iní a nedodržiavať zákony.

Na križovatke zabočím vždy doprava, kráčam okolo kostola a supermarketu, Klárinho a Marovho domu. Každý deň tá istá cesta. Už je to

tradičia. Keď mám prejsť cez priechod, poobzerám sa okolo seba - najskôr doprava, potom doľava. Potom opäť doprava a rýchlo odvrátim zrak. Na druhej strane ulice stojí Adam. Dlhé čierne vlasy mu padajú do očí, nesie kyticu ruží. Všetci vedia pre koho. Adam má priateľa – muža. Je to naozaj nechutné a nesprávne, a zároveň aj protizákonné. Rodičia tvrdia, že Adam len rebeluje a vráti sa opäť do normálu.

Najhoršie to znáša jeho mama. Včera som ju stretla v kostole na omši. Každý deň sa zaňho chodí modliť, nech je opäť normálny. Chúďa žena, stráca nádej. Jej muž sa k synovi radšej nepriznáva. Podľa mňa nikto z mesta ich vzťah neschvaľuje.

„Si nechutný,” zakričal zrazu jeden muž. „Muž má byť len so ženou!” Adamovi zamrzol úsmev, no bol na takéto poznámky zvyknutý. Musel byť. Križovatku som prešla bez slova a radšej som si hľadela pod nohy. Všetko bolo lepšie ako pozeráť sa na Adama. Veď je to proti prírode. Zrýchlila som krok a zastavila som sa až pred Kláriným domom. Hneď vedľa nej býva Maro. Zazvoním mu trikrát na zvonček a čakám pred bránou. Čakala by som aj vo dvore, keby nemali totálne agresívnu čivavu Rózu, ktorá by ma najradšej roztrhala svojimi malými zúbkami. Vždy som tvrdila, že Róza je skôr meno pre kozu ako pre čivavu, na čo mi Maro vždy povie, že sa ani nediví, že za tieto urážky na mňa Róza šteká.

S Marom sa poznáme už od škôlky. Vždy sme boli kamaráti i keď Maro od vtedy zmenil. Večne sa sťažuje. Občas mu vyčítam, že je taký pesimistický. Nemá to tu rád. Je príliš spontánny a stále vyhľadáva niečo nové, ale dni u nás sú zvyčajne rovnaké, a všetko tu má svoj prirodzený systém. Niekedy ho podozrievam, že by odtiaľto najradšej odišiel, čo je vážne strašidelná predstava. Odtiaľto ešte nikto neodišiel. Všetci sa tu máme dobre, aj ja to tu mám úprimne rada. Len Maro vidí v systéme problém, nepáči sa mu, že sa musí obliekať tak ako všetci ostatní, učiť sa to, čo mu určili, a z celého srdca nenávidí spoločenský kódex. Úsmev z donútenia je vraj horší než plač. Ja sa rada usmievam. Každý predsa vie, že je tisíckrát lepšie byť pozitívna ako pesimistická. Marovi je to jedno. Ako sa cíti, taký výraz má na tvári, a väčšinou to fakt nie je úsmev.

Zazrela som Marovu hlavu v okne a s úsmevom mu zakývala. Ten len prevrátil oči, a zbehol dole schodmi.

„Čau!“ zakričal ešte na mamu, silno za sebou zabuchol dvere a šuchtavým tempom sa vybral ku mne.

„Ahoj.“ Neodzdravil. „Marko, ty sa so mnou nerozprávaš?“

„Ale hej, len ma tvoj ranný optimizmus zabíja.“

„Zabudol si ako sa máš správať? Na svojich kamarátov máš byť milý, neodvrkovať, neklamať, nereagovať s krikom, hnevom ani podráždene...“

„Nezačínaj s tým zase!“

„Tak sa aspoň trochu usmej.“

„Byť šťastný z donútenia? Fakt dík.“

„Nikto ta nenúti, len sa to patrí a...je to rozhodnej príjemnejší začiatok dňa.“

„Tak na mňa nezazeraj, keď sa mračím!“

„Marko, svoj život si kazíš sám.“

„Už aj tebe spadol kus kovu už na hlavu alebo čo? Ja si to kazím? A čím? Že nemôžem žiť?“

„No dovoľ?! Dnes sa s tebou fakt nedá rozprávať!“

„Nerád sa rozprávam s vymletými ľuďmi.“

„Neurážaj ma, ja predsa nie som hlúpa!“

„Nie. Len ti načisto vygumovali mozog.“

„Vygumovali?!“ neverila som čo mi práve povedal. „Ty sa nepočúvaš? Musíš byť šťastný!“ napodobnil ma odporným tónom.

„Mne je tu dobre, Maro, štát nám pomáha a chce pre nás...“

„Len to najlepšie,“ dokončil posmešne.

„Vieš to povedať aj bez tej irónie?“

„Keby som tomu veril, tak pokojne.“

„Prestaň! Vieš, že ak ťa niekto začuje, bude to problém,“ okríkla som ho

„Tento systém je problém,“ odvrkol Maro.

„Ty len hľadáš chyby, aj tam, kde nie sú!“

„Nie, ja len nie som slepý a rozmýšľam, ale to ty asi nevieš.“

„Veď nám štát neprikazuje nič zlé.“

„Nie, len sme vďaka nemu rasistickí, homofóbni a sme proti každému pokroku, každej zmene.“

„Niektoré veci by proste nemali byť v spoločnosti,“ ohradila som sa.

„Ale prosím ťa! Len si to priznaj. Bojíte sa!“ posmešne sa na mňa pozrel.

„Nemáme sa čoho, Maro. Nikto nepotrebuje byť iný.“

„Jasné. A preto ste všetci tak nechutne nudní!“

„Vieš čo Maro? Pôjdem sama, nepotrebujem tvoju spoločnosť, môj život je úžasný a teraz idem do školy za mojimi priateľmi, ak ma ospravedlníš.“

„Aha. Tak to preto študuješ chémiu, ktorú neznášaš že?!“ zakričal za mnou. Somár. Nech si tvrdí čo chce, ja tieto jeho negatívne myšlienky počúvať nemienim.

Musela som sa od Mara odpojiť, nenechala som si však touto situáciou pokaziť náladu, mala som z dnešného dňa stále veľmi dobrý pocit. V škole ma už čakali moji priatelia. Každý v školskej uniforme, s učebnicami na lavici, čakali pekne vystretí na príchod učiteľa. Potichu som vošla do triedy, vytiahla z tašky zošity, učebnice, perá a, samozrejme, periodickú tabuľku prvkov. Hodina sa niesla v pokojnej a sústredenej atmosfére. Pani učiteľka Smith mala rešpekt u všetkých žiakov. Bola prísna, no naučila nás veľa vecí, ktoré budeme v budúcnosti potrebovať. Len na chvíľku som sa zamyslene zadívala von oknom a...

„Slečna Turner, znova nedávate pozor na mojich hodinách?“ ozvalo sa triedou. Celkom som zabudla počúvať výklad pani profesorky.

„Toto učivo je dôležité pre vašu budúcnosť, ako chcete nastúpiť do práce, keď nebudete vedieť základné molekuly, zlúčeniny a chemické reakcie? Nech sa to neopakuje, inak volám rodičom. Väšmu otcovi by to nemuselo prospieť, myslíte na to.“

Rýchlo som sa narovnala a prikývla hlavou. Otec pracoval na ministerstve, jeho práca obnášala veľkú zodpovednosť, ale zároveň aj dobrý plat. Sám vymýšľal zákony prospešné pre našu spoločnosť a celé dni strávil prerokovávaním kódexu slušného správania, schvaľovaním rôznych nových inovácií pred kompletným zaradením na trh, či riešením problémových občanov, ktorí išli proti dávno zaužívaným tradíciám. Z ministerstva som však najviac obdivovala pána Goldsmitha. Bol to vážny, ale rásny šedivý muž. To on bol autorom Kódexu slušného správania a tiež Zákona neustáleho úsmevu. Mal veľmi tichý hlas, no jeho zvláštna energia keď prehovoril prinútila všetkých počúvať ho na slovo.

Vzala som svoje pomôcky a pomaly odpisovala poznámky. Crrrrrrr! Profesorka Smithová odišla a týždenníci otvorili okná, aby v triede

vyvetrali. Vo vzduchu sa niesol závan obeda, keďže naša trieda bola umiestnená hneď nad jedálňou. Dnes budú mäsové guľky. Ten odporný puch spoznám kdekoľvek. Pani kuchárky zmiešajú všetko prebytočné mäso z minulého týždňa a spravia z neho guľky, no hnuš.

„Linda, Linda!“ pribehla ku mne Marova mladšia sestra

„Áno?“ otočila som sa. Vyzerala vystrašene. V jej hnedých očičkách sa leskli slzy a ruky sa jej triasli

„Mara... Mara odviezli policajti,“ plakala. Zostala som v šoku.

„Kam ho odviezli?“ pýtala som sa jej a snažila som sa zistiť čo je s mojím najlepším priateľom.

„Videla som len ako ho berú do auta. Mal putá,“ plakala maličká. Chápala som ju, ani mne nebolo všetko jedno, Mara som mala skutočne rada, potrebovala som mu pomôcť. Ale ako? Musím za ním ísť.

„Neboj, ja to vyriešim,“ pohladila som ju po pleciach a bežala za Marom. Našla som ho sedieť v kresle na policajnej stanici. Policajt za prepážkou sa naňho mračil, ale z Mara sa tváril tak spokojne, akoby sa tešil, že sa tu konečne dostal. Opatrne som sa k nemu priblížila.

„Maro čo tu robíš?“ No namiesto Mara mi odpovedal policajt.

„Tuto tvoj kamarát písal na chodník kriedou: *Nechcem zomrieť rovnaký ako všetci ostatní. Predurčené povolanie - ukradnutý život*. A to bolo len pár nápisov, ktoré sme stihli zdokumentovať. No v jeho denníku sa nachádzalo viac protištátnych informácií a plány na pokus o útek.“

„Maro, to si nespravil!“ zhrozene som na neho pozrela.

„A? Nič také som nespravil.“

„Ako si to vôbec predstavuješ?“ Marovi sa na tvári objavil len úsmev.

„Chcelo by to zmenu.“

„Nikto tvoju hlúpu zmenu nechce, pán Goldsmith sa snaží, a ty len kritizuješ jeho prácu. Pritom si nikdy nič v živote nedokázal!“

„Keby sme nežili v tejto hlúpej plechovke plnej hlupákov, možno by som raz mal možnosť niečo dokázať,“ stále pokojným hlasom odvetil Maro.

„Toto nie je ten priateľ, ktorého som mala tak rada.“

„Je to vzájomné. Tiež som mal od teba vyššie očakávania,“ odvetil. Otočila som sa Marovi chrbtom. Nemala som náladu na jeho hlúpe žarty, ani tieto nezmysly.

„Pán strážnik, ako sa to bude ďalej riešiť?“

„Pravdepodobne pôjde do nápravného ústavu,“ odvetil policajt dôležito a škodoradostne sa zaškeril.

„To teda rozhodne nie!“ zakričal Maro.

„Myslím... že mu to prospeje...“ hlesla som len tak potichu, aby to počul strážnik. Otvorila som sklenné dvere a odišla som.

—

Chodník pred domom som pozametal a plot natrel nabieleo. Musel som sa zbaviť odpadu, ktorý mi obklopovala dom. V rohu záhrady som našiel starú zapáchajúcu konzervu od sardiniek, spolu s ostatnými starožitnosťami, ktoré som odkladal do hlbkej truhlice na povalu. Nie, že by bola ktovieako cenná, ale mala historickú etiketu a ja som chcel raz preskúmať jej pôvod. V truhlici už ležal plyšový medveď, staré šaty, detské počítadlo, učebnica geografie a veľký kovový kompas, ktorý som nevyužíval lebo sa mi nezmestil do vrečka nohavíc.

—

Au! Čo sa to deje? Pocítila som silný pád. Chvíľu sme sa kotúľali a náš domov sa prehadzoval a rúcal. Myslela som si, že je to koniec sveta. Odvážila som sa otvoriť oči až v momente, keď som si uvedomila, že sme zastali. Otvorila som oči. Domy boli rozpadnuté, ľudia boli zavalení kúskami strešných škridiel a náš domov bol nebezpečne naklonený. Dokonca aj chudák Maro vyšiel von a nechápal čo sa deje.

„Stále sa nakláňame. Musíme všetkých evakuovať!“ povedal Maro a ukázal smerom na otvor z ktorého bolo kedysi vidieť oblohu. Náš domov bol... obrátený nabok. „Každou ďalšou sekundou riskujeme, že tu všetci umrieme!“ kričal Maro.

Porozhliadla som sa okolo seba, ľudia sa pokúšali postaviť zo zeme a pomôcť ostatným, ktorí boli zranení. Videla som svoje okolie a vedela som, že tu ďalej nemôžeme zostať. Škody boli veľké a budú sa len zväčšovať. Nadýchla som sa. Prvýkrát v živote som sa rozhodla urobiť niečo iné než to, čo mi predpisoval kódex. Vybrala som sa sama k východu a pozrela sa von s nádejou, že tam máme väčšiu šancu na prežitie.

Predo mnou sa rozprestieralo úplne iné mesto, zvláštne vyzdobené hralo farbami. Ružové chodníky, červené domy, a na rohoch sochy vyššie

než naše najvyššie paneláky. Zacítila som vôňu neznámeho jedla a vedela som, že ho potrebujem ochutnať. A potom som to začula. Hudba. Chaotická a pritom sofistikovaná. Elegantná, no drzá. Čo to je? Zostala som v šoku. Bolo to také iné, nové a desivé, a zároveň vzrušujúce. Prvýkrát som pochopila význam slova sloboda. Cítila som sa inak, akoby som doteraz nežila.

Pozrela som sa pod seba. Stále sme sa nakláňali. O chvíľu tu všetci zahynieme.

„Maro! Hej! Mal si pravdu, musíme sa evakuovať, nakláňame sa a čoskoro sa náš domov zrúti!“ kričala som na neho. S Marom sme začali pomaly smerovať ľudí k východu. Staré babičky, deti, tých čo chceli i nechceli. Niektorí pochopili, že nemajú na výber, iným to trvalo dlhšie. Bol to pán Goldsmith, kto oficiálne vstúpil prvý na nové územie. Keď už boli všetci v bezpečí a konzerva padla do priepasti, pán Goldsmith sa obrátil tvárou k davu.

„Dnes je ťažký deň, prišli sme o domov, o miesto v ktorom sme vyrastali. Sme v cudzine, ktorá je horšia a iná. Nič nie je horšie ako zmena. No ja vám za celý parlament sľubujem, že nájdeme riešenie, ako náš domov vybudovať od znova, a ako sa vrátiť k starým tradíciám.“ Ozval sa jasot, všetci ho ospevovali a tleskali mu, len na mojej tvári zmizol úsmev. „Týmto vás prosíme, aby ste napriek všetkému dodržiavali pravidlá nášho štátu a zákony, ktoré sme vytvorili pre vaše bezpečie.“ Ohlušujúci potlesk vystriedala vlna porozumenia. A prvýkrát v živote som pocítila akési nepochopenie a sklamanie.

„Dobrý deň, milí návštevníci,“ podávala ruku pánovi Goldsmithovi nejaká černoška. Bola neuveriteľne krásna.

„Dobrý deň!“ odvetil pán Goldsmith, a po chvíli s pohrdavým pohľadom ruku prijal.

„Vitajte v našom meste, som prezidentkou tohto sveta.“

„Nezdržíme sa tu dlho. Nájdeme si svoje miesto,“ odsekol pán Goldsmith.

„Ste tu vítaní.“

„V meste, kde vládne žena? Ved' to nemôže fungovať,“ zasmial sa pán Goldsmith, a spolu s ním aj pár našich ďalších obyvateľov. Žena zostala viditeľne zaskočená:

„Tak sa presvedčte sami, ako to tu nefunguje!“ vyzvala pána Goldsmitha a všetci sme ju nasledovali hlbšie do mesta.

„Popozerajte si to tu, môžem vás ubytovať v neďalekom hoteli, a ak by ste potrebovali nejakú pomoc, môžete sa ozvať, už dlho sme nemali toľko návštevníkov,“ povedala a podala Goldsmithovi svoju vizitku. Keď odišla ľudia sa nerozprchli. Zostali stáť na mieste zdesení. Rozhliadali sa okolo seba a uvideli chaos – hádajúcich sa ľudí, plačúce bábätká, vysokopostavené ženy, páry rovnakého pohlavia. Bolo tu všetko, čoho sme sa tak desili, no aj tak to bolo viac upokojujúce, než náš uniformný šedý domov.

Pán Goldsmith prehovoril: „Občania! Ideme s apokúsiť vyrokovať podmienky pre obnovu nášho starého mesta! Čakajte nás tu alebo niekde inde v pohodlí, nebojte sa, čoskoro sa všetko vráti do starých koľají. Stretneme sa na tomto mieste večer o šiestej.“ S týmito slovami odišiel. Obrátila som sa na Mara, bola som hladná.

„Maro ideš sa niekam pozrieť?“ Aj na Marovej tvári som videla zdesený výraz. Nečakal, že zmena príde tak skoro.

„Ja neviem,“ odvetil úprimne, akoby aj on sám bol na nejakej svojej osobnej križovatke, a nevedel ktorá cesta je správna.

„Poď, ideme sa najesť, umieram od hladu. Zabudla som si dnes desiatu a kvôli tebe som vlastne nemala ani obed.“

Kým sme prišli k nejakému stánku s jedlom zistili sme, že nemáme žiadne peniaze.

„Tak a jedlo nebude,“ odvetila som smutne

„Dobrý deň, vy nie ste odtiaľto však?“ ozval sa spoza mňa malý chlapík.

„Nie, ako ste vedeli?“

„Vyzeráte tak... inak. Vyblednuto.“ Skutočne. Oproti tomuto miestu sme vyzerali veľmi bledo, akoby naše oblečenie tisíckrát vyprali v práčke, aby z neho zmizla všetka farba. „Nie ste hladní? Nedáte si koláč?“ Obaja sme len prikývli a už aj sme šli do žltého domu s modrou strechou na rohu ulice. Pán, ktorého meno bolo Karol, nám naložil dva veľké kusy koláča na tanieri. Takú chuť som nepoznala. Zrazu bolo všetko akési iné a vzrušujúce. V tomto meste to žilo – pouliční hudobníci spievali nádherné piesne, z kaviarní sa šírila vrava ľudí a vôňa praženej kávy.

Navštívili sme niekoľko historických múzeí kde sme sa dozvedeli o vzniku mesta, o tom, že leží na kompase, a že každý tu môže byť kýmkoľvek. Vláda nikomu neurčuje povolania ani to, ako by sa mali správať či obliekať. Neustále vymýšľali nové nápady ako zlepšiť fungovanie krajiny a život jej obyvateľov.

„Priznávam je to tu úžasné!“

„Lebo sa nemusíš usmievať?“ podpichla som Mara.

„Prestaň, ja viem, že sa to tu páči aj tebe.“

„Možno si mal pravdu.“

„Čo prosím?! Ty si práve priznala, že som mal pravdu? A v čom konkrétne?“ doberal si ma.

„Nechaj tak.“ Ďalej sa nepýtal, no obom nám žiarili na tvárach úsmevy. V meste sme stretli mužov, ako Adama, ktorí mali partnerov mužov a nikto sa na nich krivo nepozeral. Videli sme dámy s oranžovými, modrými i bordovými vlasmi. Nik tu nebol rovnaký, no spolu tvorili všetci jednu komunitu ako obraz, ktorý je zložený z nezmyselných jedinečných tvarov, ktoré patria k sebe.

Keď sme sa večer museli vrátiť za rodičmi, všetci už v napätí očakávali pána Goldsmitha.

„Našli sme nové miesto pre vznik nášho štátu.“ Ozval sa jasot. „Odídeme hneď teraz. Spolu. Preč z tohto príšerného anarchického miesta, ktoré absolútne porušuje naše zákony! Ľudia sú tu iní ako my, mali by sme ísť.“ Ľudia boli spokojní. V prísľube nového domova cítili starú istotu.

„Vybudovať nový štát nebude ľahké, ale spolu to zvládneme.“

„Ale nemusíme, môžeme tu zostať!“ zakričal Maro. Nenávidela som ako sa vždy dostal do problémov, a ako musel na seba pútať pozornosť.

„Kto by chcel ostať tu? Na takomto mieste, ktoré ide proti každej tradícii?!“ Maro nevedel čo má povedať, nevedel komunikovať s dospelými a pokojne vysvetľovať svoje názory. „Môžeme odísť a nemeniť sa, dodržiavať pravidlá a tradície,“ povedala som a ľudia jasali. Maro na mňa pozeral so zradou v očiach.

„...môžeme odísť a nikdy sa nevrátiť, a naďalej odsudzovať našich blízkych a ubližovať im.“

„Čo to robíš, dieťa?“ spýtal sa ma Goldsmith. Jeho šťastný výraz pomí-
nul. „Môžeme sa nezmeniť a nahovárať si aká je zmena zlá, ale klameme
si, lebo v skutočnosti je to len strach! Aj ja som sa bála, zmeny a nových
vecí, bála som sa, keď náš domov padal, a keď sme nevedeli či prežijeme.
Ale tá zmena nás donútila prísť sem. Mnohí z vás tu čakali na rozhodnutie
ministerstva, ale ja som sa išla pozrieť do mesta a spoznala som ľudí, ktorí
sú iní, ale nie sú zlí. Boli nápomocní a milí, a riešili rovnaké problémy ako
my. Ľudí, ktorí žili na kompase, ľudí ktorí si mohli vybrať, ktorou cestou
pôjdu. Ľudí, ktorí boli vďaka zmene slobodní. Môžete odísť a schovávať
sa, a žiť len podľa tradícií, alebo tu zostať. Aj ja sa bojím a neviem, čo ma
čaká, ale strach z toho, že stratím slobodu, ktorú som dnes objavila, je
väčší. Zostávam tu. Myslím, že ak chcete môžete ostať tiež. Je to na vás,“
povedala som a Maro sa na mňa zahľadel s obdivom.

Nie každý zostal. Moji rodičia aj priatelia odišli, no niektorí sa časom
vrátili. Iní sa báli zmeny natoľko, že štát nikdy neopustili, a ja som si uve-
domila jedno: sloboda nie je o tom, že musíte byť iní, ale o tom, že máte
možnosť byť iní.

Kristína Tenkelová, 17 rokov, Machulince

AKVÁRIUM

Cítim sa ako dezorientovaná ryba v malom akváriu. Hmotná podobizeň môjho pocitu sa nachádza v čakárni môjho zubára. Je to vychvaľovaný odborník, ale zvierací naničhodník. Zrejme mu to ešte nikto nepovedal. Dnes mu to oznámim. Vždy som mu to chcela povedať, ale mama ma zakaždým umlčala stlačením ruky. Našťastie, dnes tu so mnou nie je, pretože musí riešiť dôležitejšie veci.

Pozerám na hodinky. Už ma mal zobrať. Nudím sa. Sledujem rybu. Zase sa otáča. Narazila. Snaží sa plávať. Nemá kam. Malý priestor.

Nežijem v akváriu, ale niekedy mám pocit, že moje slová sú navždy uväznené v mojom hrdle. Možno je to tým, že vo svete nie je priestor na dlhé vety. Svet je preplnený vetami a nenávisťou. Už nedokážem ani kvalitne nenávidieť ľudí, čo je celkom bizarné, pretože kedysi som neznášala všetkých. Dnes čiastočne cítim empatiu aj k zubárovi. Je tak trochu lúzer – ako ja. Lenže je podstatne bohatší, čiže, vlastne nie je ako ja.

Konečne sa pohýnajú dvere a ja rýchlo vstávam zo stoličky, aby sa nezavreli skôr ako do nich vojdem. V kresle zubárovi podstrčím moju radu a on ma srdečne vysmeje. Myšlienka, že jeho ryba potrebuje väčšie akvárium je zrejme najlepší vtip dňa. Smeje sa on, tak sa musím smiať aj ja.

Pri odchode z ordinácie sa od hanby nedokážem pozrieť na rodinku, ktorá ma takmer prevalila vo dverách. Po našej výmene je čakáreň prázdna. Vlastne nie, nie je, som tam ja. Ešte chvíľku v nej pretrvávam, snažím sa zredukovať červeň na mojej tvári. Neznášam, ako sa vždy červenám.

Pri hlbokých nádychoch si všimnem, že akvárium je zaplnené letákmi. Prekliate deti alebo skôr prekliati rodičia! Kašlem na hanbu a pchám ruky do akvária. Rozmočené letáky sa mi rozpadajú v rukách. Zrovna teraz, keď mám ruky v akváriu, vstúpili sem ďalší ľudia. Snažím sa ich ignorovať, neviem, či to zhoršuje alebo zlepšuje situáciu. Premočený papier nesiem do koša. Ľudia sa strhujú, akoby som im ho chcela napchať do úst. Chcem im dať najavo, že nie som hrozba, tak sa im pozdravím. Všetci sú ticho. Zase som čudná.

Mala by som zaklopať doktorovi, že bude musieť vymeniť vodu v akváriu. Rozmočené papiere sú už v koši, ale chemikálie z nich ostali v akváriu. Stojím pred dverami ordinácie, chcem klopať, ale zožierajú ma pohľady ľudí. Bože, veď sú len dvaja! Detský krik z ordinácie ma uisťuje o tom, že nie je priestor na moje slová. Otáčam sa, beriem akvárium a odchádzam. Je to bolestivé. Normálny človek by sa zachoval inak, ale ja neviem byť normálna, je jedno ako sa snažím.

Doma máme staré akvárium. Kedysi sme v ňom aj mali rybu, ale dedko ju prekrmil, keď sa o ňu mal starať počas našej dovolenky. Rodičia nikdy nekúpili novú, pretože moja sestra veľmi plakala a rodičia sa báli, že by už druhýkrát nezniesli toľko plaču.

Musím akvárium rýchlo zaniest' do mojej izby, nech si sestra nemyslí, že máme nové zvieratá. Rybu plánujem vrátiť späť do čakárne. Chcem ju len zachrániť pred otravou z vody. Väčšie akvárium bude pre rybu len bonus. Teda, mala by to byť samozrejmosť, ale nie každý má rozum.

Možno raz, keď sestra bude staršia, budeme mať opäť rybu. Vtedy sa rodičia budú zrejme čudovať, kde zmizlo naše staré akvárium. Neviem, či im niekedy poviem pravdu. Možno sa ju dozvedia už dnes, ak ma niekto „bonzol“ zubárovi. Obávam sa, že by to bolo tak lepšie. Neviem si predstaviť priniesť do čakárne náhodné akvárium.

Logiku mám len na hodine matematiky, v reálnom živote mi celkom uniká. Som presvedčená, že keby mám inú povahu, mala by som úplne bezstarostný život. Snažím sa zmeniť. Dneska idem opäť na sedenie so psychologičkou. Mojou úlohou bolo napísať listy pre všetkých ľudí, s ktorými mám nevy povedané veci. Napísala som tri, ale aj tak nevidím žiadny význam v písaní listov, ktoré ich adresár nikdy nedostane.

Čudujem sa, že dedko nie je doma. V pondelky väčšinou nikam nechodí, lebo nemá rád rušné začiatky týždňa. Ale dnes mi to jeho porušenie rutiny prišlo celkom vhod. Mám nerušený pokoj pri robení mojich čudných aktivít.

Je čerstvých dvanásť hodín a akvárium je takmer hotové. Keď skončím, ľahnem si do postele. Dedko mi zrejme stihol ráno upratať. Mám nové obliečky, všade utretý prach a prázdny stôl.

Zmykne ma. Prázdny stôl?!

Rýchlo otváram šuplíky a vyhadzujem z nich veci. Dedko mi predsa musel tie listy niekam dať. Ignorujem pretrhnutú učebnicu biológie a vrтам sa ďalej. Nikde nič. Vlastne, všade všetko, ale listy nikde. Hľadám ich nezobral! Volám mu.

„Haló?“

„Dedko!“

„Janka, ahoj.“

„Kde si dal tie listy?“

„Aké listy?“ vydýchnem, možno ich len zahodil.

„Tie, čo som mala na stole,“ vysvetľujem.

„Jáj, tie! Tie sú už dávno na pošte.“

„Ach! To si nemal robiť. Ja ich potrebujem...“ vypínam hovor.

Nezvládam to. Za dobrotu na žobrotu! Nemala som tie úlohy brať tak seriózne. Zvalením na posteľ ničím jej dokonalosť. Vankúše ležia na studenej dlážke a ja objímam paplón, akoby ma vedel vyslobodiť z tohto trápenia. Čakám, že sa niečo stane, čo by prerušilo tento moment zúfalosti. Ale doma je prázdno, listy stále nedoručené a posedenie až o dve hodiny. Nechcem tam ísť. Napíšem jej. Viem, že bude naliehať, aby som prišla, ale dnes tam jednoducho nepôjdem. Hnevám sa na deda. Viem, chcel mi dobre, ale mal sa ma predtým opýtať. Dívam sa na akvárium a je mi celkom hlúpo. Ani ja som sa nikoho nič nepýtala. Asi je táto vlastnosť dedičná.

A predsa, dedo mal deti a celkom dobrý život. Ale zas dedo vždy zdvíhal telefóny a nikdy nemal problém rozprávať. Žiaľ, nie sme rovnakí.

Stále neprichádza spása. Možno sa musím spasiť sama a vstať z tejto postele. SMS pre psychologičku je stručná, nie je priestor na dlhé vety.

Musím konať. Musím vrátiť zubárovi akvárium. Rozmýšľam, či nenechám rybu v malom akváriu. Bol by to pre mňa bezpečnejší krok. Nechcem konflikt. Ale ryba potrebuje priestor, nemôže sa navždy trápiť nekonečným otáčaním, aby nenarazila do skla. Nakoniec nemením moje plány a premiestnim rybu do lepšieho domova.

Pri zdvíhaní akvária ma zradili moje ruky. Až teraz som si uvedomila, aká som slabá. Nevieť si predstaviť niesť toto akvárium celým mestom. Je ťažké. Budem potrebovať pomoc. Poznám niekoho, kto by mi mohol pomôcť. Nie že mohol, ale musí. Dlíží mi to, pretože kvôli mne na vysvedčení nemal štvorku z matiky. Jednoducho vysvetlené: potajme som za neho napísala záverečnú písomku. Dúfala som, že keď spravím takéto charitatívne gesto, ľudia ma budú mať radšej. Nestalo sa tak, ale aspoň mám v telefóne pár nových kontaktov. Chlapík, ktorému idem volať (prezývám ho „Hora“), nie je zlý. Práve naopak, párkrát sa mi na chodbe pozdravil svojou masívnou svalnatou rukou. Problémom je, že ani on nevie zakryť svoje presvedčenie, že som čudná. Nevrávi to, ale vidno mu to na očiach.

Volám mu. Nechcem mu písať, pretože je to naliehavé. Zdvihol môj hovor. Hurá!

„Áno, Janka?“

„Ahoj. Potrebujem, aby si mi odniesol akvárium,“ vyplujem zo seba rýchlosťou svetla.

„Čo?“ čuďuje sa, ale po chvíľke si uvedomí, že som to ja, tak sa snaží tváriť normálne „Dobre, a kedy?“

„Teraz hneď.“

„Akože teraz, že hneď?“ opakuje moje slová.

Počujem dedkov hlas. Prišiel. V tichosti zanádam na nešťastie situácie.

„Vlastne zajtra.“

„Zajtra?“

„Áno, zajtra o siedmej.“

„A to akože kam potrebuješ preniesť? Do inej miestnosti, či?“

„K zubárovi,“ chytám si hlavu od hanby a prosím Boha, nech sa ma ten chlapec už na nič nepýta.

„Dobre, prídem,“ povie a ostane ticho, akoby čakal na ďalšie inštrukcie.

„Som rada. Ahoj.“

Dedko volá moje meno, hoci vie, kde by ma mohol nájsť. Zrejme nechce nečakane narušiť môj osobný priestor.

Vychádzam z izby. Chcem ho uistiť, že sa nehnevám tak, ako to počas nášho telefonátu znelo. A o rybe ani slovo. Na dvere som zavesila tabuľku nerušiť. Nikomu to tentoraz nebude podozrivé, spoja si to s tým listovým incidentom.

Na druhý deň prišiel „Hora“. Vo dverách ho stretla moja mama, ktorá šla do roboty, a som si istá, že to nesprávne pochopila. Moja sestra je chorá, čiže dedko nemusí skôr vstávať, aby ju zaniesol do školy. Mám dokonalé súkromie na spratanie tohto chaosu.

„Ideme?“ pýta sa ma môj komplic, lebo nechápe, prečo stojím.

„Mama už odišla?“

„Ehmm... neviem,“ nevedomuje si vážnosť situácie. Amatér.

„Nevadí. Pokým my vyjdeme, istotne už bude preč,“ mávнем rukou a tým z mysle zahodím ďalšiu zbytočnú starosť.

Najviac ma trápia tie listy. Neviem, ako rýchlo chodí pošta. Dúfam, že nie tak rýchlo, ako Samove nohy, ktoré neviem dobehnúť.

„A kde to vlastne ideme? Je to ďaleko?“

„Nie,“ v krátkosti odpoviem.

Prekvapuje ma, že sa ma ešte nespýtal, prečo nesiem zubárovi rybu. Zároveň som prekvapená, že trafil ku mne domov. Bol u mňa len raz, na doučovaní, ktoré bolo totálne zbytočné. Nič sa nenaučil.

Pred vstupom do čakárne cítim búšenie v hrudi. Samo je pokojný. Vôbec nechápe, čo sa deje. Z čakárne počujem hlasy. Toto bude trápne. Vstupujeme dovnútra a hneď mi udrie do očí, že na stole je nové akvárium. Je rovnako veľké ako to staré. Ešte aj ryba v ňom sa podobá na svoju predchodkyňu!

„Komu ho mám dať? Teda, mám ho niekde položiť?“

„Nie, dve ryby sa na ten stôl nezmestia. Poďme domov,“ vravím mu.

Som prekvapená z jeho reakcie. Nestážuje sa a ani nič nezisťuje. Prijal situáciu a vracia sa so mnou domov.

„Prepáč, ak to bolo trápne,“ preruším ticho.

„V pohode.“

V ten deň mi asi dozrel mozog. Veď ani ryba sa nezmetí na každý stôl, tak prečo by som sa mala ja? Nechcem byť uväznená v malom akváriu, len preto, aby som sa zmestila do životov druhých. Neľutujem tie listy, nepreklínam dedkovu chybu. Veď možno po prečítaní tých listov ľudia konečne pochopia, aký potrebujem priestor a sami usúdia, či mi ho dokážu poskytnúť. Ak nie, nevadí. Nemusia si kvôli mne kúpiť nový stôl. Ale v tom prípade si nájdem iný, väčší stôl.

Žiaci
požívajú
do 12 rokov

Alexandra Pažinová, 10 rokov, Plavnica

FEBRUÁR

kvapky vody sú ako zimné slzy
roztopené kocky ľadu
nebo je ako papier
plátno na ďalšiu maľbu
každý večer
keď svietia hviezdy
ako mamin prsteň zo zlata
vyzerám z okna dúhu
pripomína mi štrikované farby

STRACH

xxx

dostal odo mňa výpoveď
v jeden chladný novembrový večer
Stojím na prechode
sama
slnko sa začína skrývať medzi horami
stíchla tma, zasvietili pouličné lampy
niečo ma chytilo za líce, bol to mráz
upištaný vietor kričal mi do ucha
prestala som sa báť už dávno
vietor vzal ich, všetky moje starosti
nechávam ho hrať sa s mojimi vlasmi
len sledujem, ako slnko svitá

Ráchel Polakovičová, 10 rokov, Plavnica

MAĽOVANÁ ZIMA

vložky tancujú ako na parkete
chlad píše zimné noviny
bielota skáče po svete
modlíme sa pri stole
mráz si maľuje našu fotku na okná
to stretnutie
ostáva
v nás

Žiaci
próza
do 12 rokov

Martin Mjartan, 7 rokov, Cigel

O POHÁDANÝCH PLANÉTACH

Zem oddychuje po veľkých pretekoch. Boli to preteky, ktorá planéta bude rýchlejšie v druhej galaxii.

Bolo to veľmi napínavé a tesné. Mars hovoril, že vyhral, ale to nebola pravda.

Slnko bolo zakladateľ a rozhodca súťaže a nebolo si isté kto vyhral.

Venuša frflala, že všetci hrali neférovo. Jupiter bol viackrát prvý, a preto hovoril, že mal vyhrať. Merkúr sa len pozeral na svojho brata Pluta a celkom zabudol na preteky. Merkúr sa do hádky nezapájal, lebo bol posledný.

Saturn bol takmer diskvalifikovaný, pretože sa kotúľal na svojom prstenci. Prstenec mal špinavý od hviezd a to preto, lebo súťažili po hviezdnej podlahe. To ho takmer prezradilo. Slnko si to našťastie nevšimlo. Ostatní súťažiaci boli nahnevaní. Bola z toho veľká hádka. Každá planéta tvrdila svoju pravdu.

Mars vykrikol: „Som červená planéta a tak som najnahnevanejšia planéta!“

Zmrazení bratia Neptún a Urán chceli vyčítankou: „En ten tičky, dva špendlíčky...“ zistiť, ktorá planéta vyhrala. Vyšlo to na Venušu. Slnko si bolo isté, že Venuša nevyhrala a vyčítanka nie je ten správny spôsob, akým sa určí víťaz. Slnko vykrikol: „Venuša bola štvrtá!“

Zatiaľ čo Saturn bol ticho, rozmýšľal, ako by Slnko mohlo určiť víťaza. Zem sa opýtala Saturnu: „Čo robíš?“ Saturn prísne odpovedal: „Ticho, rozmýšľam!“ Planéty sa utíšili.

O 5 minút Saturnovi niečo napadlo: „Už viem! Čo keby sme sa pozreli na kamery.“ Slnko povedalo: „Super nápad!“ Zatiaľ čo Slnko zapínalo kamery, mali planéty stres.

„Konečne sa to zaplo,“ povedalo Slnko. Na rozhodnutie využilo aj zábery z Hubblovho teleskopu.

„To nie je možné! Zem vyhrala?! Zem väčšinou bola na súťažiach posledná,“ čudovalo sa Slnko. Zem sa radovala!

„Takže Jupiter nevyhral,“ povedalo Slnko.

Zem mala polovičku zemegule už za čiarou, zatiaľ čo Jupiter bol tesne pred čiarou a Mars za ním.

Všetky planéty sa pomerili a dohodli, že už nebudú na pretekoch podvádzat', ale sa zabávať. Potom radostne obiehali okolo Slnka a vraj obiehajú aj dnes.

Mateo Osvald, 6 rokov, Prievdza

VESELÁ OPIČKA

Jedného dňa sa narodila malá opička menom Čimi. Bola veľmi zvedavá, behala kade-tade. Mamička mala vždy o ňu veľký strach, ale opička sa vždy k mamičke vrátila. Raz popoludní sa Čimi opäť vybrala obzerať zvieratká do zoologickej záhrady. Zvieratká boli zatvorené v ohradách. Opička túžila mať veľa kamarátov a preto tam chodievala a dúfala, že raz sa bude s nimi hrať.

Malý pomocník menom Nikolas pomáhal ošetrovateľom s kŕmením zvierat. Všimol si malú opičku Čimi, ako sa húpe na konári, a len čo sa na ňu zadíval, opička padla z konára dolu a on ju chytil rovno do svojho náručia. Hneď ju zanesol ošetrovateľovi a povedal: „Táto opička bola vonku a bola zatúlaná.“

Čimi bola vylakaná, lebo nevedela, čo sa s ňou chystajú urobiť. Najskôr ju vyšetrili, poumývali a odniesli ju do kletky za ďalšími opičkami. Čimi sa tešila, že sa konečne dostala medzi ne a bude mať nových kamarátov. Neprijali ju však medzi seba a tak smútila za mamičkou.

Jedna opička, čo sedela na lane, sa húpala a vôbec si nevšimla, že k nim pribudla Čimi. Čimi odvážne skočila na to isté lano, predvádzala svoje akrobatické kúsky a húpali sa spolu. Odvtedy mala Čimi novú kamarátku. Volala sa Momo.

Aj tak ju trápilo, že ostatné opičky sa k sebe nepekne správajú. Chcela, aby sa mali všetky rady. A tak, kým večer všetky opice spali, Čimi rozmýšľala, čo urobí. Napadlo ju, že nasledujúce ráno sa bude správať rovnako

ako ony. Keď ostatné opice spali, spala aj Čimi, keď sa bili o jedlo, robila to aj ona. Ťahala za chvosty iné opice a robila v ohrade neplechu.

Momo prišla za Čimi a povedala jej: „Už prestaň, prečo sa tak správaš?“ „Lebo sa chcem s nimi hrať,“ odpovedala Čimi. „Musíš s tým ihneď prestať, Čimi. Pozri, ako sa na nás deti pozerajú. Vôbec sa im nepáči, že si robíme zle,“ povedala Momo.

Čimi si deti vôbec nevšimla, sústredila sa len na to, čo sa deje v ohrade. Ale v jednom okamihu sa na ne zadívala a dostala nápad. Bude sa správať tak, ako sa správala, keď nebola v zoo. Bola veselá, robila smiešky, a deťom ukazovala, že je rýchla a obratná. Doslova šaškovala pred ich očami. A videla, že sa im to veľmi páči.

Keď to zbadali ostatné opice, chceli aj ony pozornosť detí, lebo všetky prstom ukazovali len na Čimi. Začali hrať naháňačky, prestali sa biť a hádať o jedlo, ťahať za chvosty a robili smiešne veci. Deti boli nadšené z toho, čo im opice predvádzali.

Keď sa zatvorila zoologická záhrada, Čimi si v hlave premietala celý deň a spomenula si na to, čo jej mamička vždy hovorila: „Buď sama sebou, si šikovná a mám ťa rada.“ Mamička jej veľmi chýbala. Aj vďaka nej si uvedomila, že napodobňovanie správania iných opíc, nebolo správne.

Hneď skoro ráno priniesol Nikolas do ohrady ďalšiu opičku. Keď sa okamžite rozbehla za Čimi a začali sa objímať, bolo jasné, že je to jej mamička. Pracovníci zoo sa rozhodli, že ich vypustia na slobodu, aby sa mohli vrátiť do svojho skutočného domova. Odkedy Čimi odišla, v ohradách opíc zoologickej záhrady bolo veselo a deti sa vždy najviac tešili práve na pojašené opice. A za to ďakovali najmä Čimi, ktorá ich naučila správať sa k sebe pekne.

Samuel Kozák, 7 rokov, Prievídza

DETI A ICH DINOSAURÍ SVET

Boli raz jedny dinosaury a tie žili v mieri. Ale neboli to obyčajné dinosaury. Mäsožravé sa dohodli s byľinožravcami, že sa nebudú navzájom loviť a jesť a dokonca ani medzi sebou bojovať. V tejto dobe dinosaurov už však žili aj ľudia. Mäsožravým dinosaurom varili jedlá, ktoré chutili ako mäso, ale z mäsa neboli. Varili im napríklad sójové mäso alebo brokolicové fašírky. Tieto dinosaury však neboli len také obyčajné, ale vedeli aj rozprávať a dohodnúť sa s ľuďmi, čo im majú navariť.

Medzi týmito ľuďmi boli aj deti, ktoré sa volali Samko a Sárinka, Boli veľmi múdre a chceli zmiešať DNA dinosaurov. Raz sa opýtali T-rexa:

„Môžeme Ti zobrať vzorky DNA?“

„Prečo?“ ... opýtal sa T-rex.

„Lebo chceme zmiešať Tvoju DNA s pterodaktylom a chceme vymyslieť nového dinosaura.“

Potom šli za pterodaktylom a aj od neho si pýtali vzorku DNA. Nového dinosaura totižto chceli nazvať Gibajasaurus. Tento nový druh dinosaura mal mať dva páry krídel ale aj malé horné končatiny s dvoma pazúrmami ako má T-rex. Namiesto úst a nosa mal dlhý ostrý zobák a jeho rýchlosť mala byť až 120 km/h.

Raz sa opýtali žaby: „Môžeme si zobrať tvoje DNA?“

Žaba im odpovedala: „Môžete.“

Potom išli aj za jaštericou a od nej si tiež poprosili vzorku DNA. Jašterica ani chvostom nepohla a nechala si injekciou zobrať vzorku. Keď

už mali to, čo potrebovali, vybrali sa do svojho laboratória. Postupne začali zmiešavať a spájať vzorky DNA. Po spojení všetkých vzoriek sa im podarilo vytvoriť nový druh dinosaura, ktorý bol podobný velociraptorovi. Bol však väčší a dlhší ako velociraptor a mal nie tri, ale štyri prsty s pazúrmí ostrými ako motorová píla. Dokonca ich mal aj také zubkaté. Preto ho nazvali Píloraptor. Oči mal temné ako noc bez svetla Mesiaca. Na chrbte mal ostne tvrdé ako diamant. Slúžili na regulovanie teploty, preto sa mohol stať takmer neviditeľný. Pretože mal DNA z jašterice, vedel odhodiť svoj chvost v boji alebo pri prenasledovaní. Nový chvost mu však dorástol za niekoľko týždňov. Vďaka DNA zo žabky mohol svoj jazyk natiahnuť na približne 3 metre. Vedel bežať rýchlosťou až 350 km/h. Aj napriek tomu, že Píloraptor vyzeral hrôzostrašne, bol priateľský a ostatné dinosaury ho mali veľmi radi.

Samko a Sárinka si nových dinosaurov veľmi obľúbili a mali ich ako domácich miláčikov. Sárinkin obľúbený bol Gibajasaurus, ktorému dala meno Gibi. Samko zas mal radšej Píloraptora a pomenoval ho Blue. Všade chodili spolu, do školy, na prechádzku, no proste všade. Boli to nerozluční kamaráti.

Copyright © Kolektív autorov
Vydala Hornonitrianska knižnica v Prievidzi

2026

ISBN 978-80-85144-45-1

Hornonitrianska knižnica v Prievidzi

2026

